

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μαρία Βερυκίου | Χρήστος Γκίκας | Ελένη Καβουριάδου
Μαρία Παπαϊωάννου | Γιούλη Χρήστου

ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

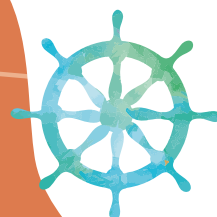
Η Γλώσσα μου

Τετράδιο εργασιών

ΠΡΩΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Η Γλώσσα μου

Τετράδιο εργασιών

ΠΡΩΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

Επιστημονική Επιτροπή Αξιολόγησης

Συντονιστής / Αξιολογητής

Γεώργιος Πιθαμούδης

Εν ενεργεία εκπαιδευτικός

Αξιολογήτρια

Ευγενία Δουλάμη

Εν ενεργεία εκπαιδευτικός

Αξιολογήτρια

Βασιλεία Τόψη

Εν ενεργεία εκπαιδευτικός

Τεχνικός Εμπειρογνώμονας

Χρήστος Μαυροκεφαλίδης

Πτυχιούχος Πληροφορικής

Επικουρικός Εμπειρογνώμονας

Άννα - Στεφανία Βαποράκη

Πτυχιούχος τεχνολογίας γραφικών τεχνών

**Υπεύθυνη Διδακτικού Πακέτου
για το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής**

Θεοδώρα Τζιαμπάζη

Σύμβουλος Β΄ ΙΕΠ

Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή, Αξιολόγηση και Ένταξη διδακτικών βιβλίων στο Μητρώο Διδακτικών Βιβλίων και στην Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Διδακτικών Βιβλίων» με κωδικό ΟΠΣ 6010165 στο Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή» 2021-2027

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Σπυρίδων Δουκάκης

Πρόεδρος του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Υπεύθυνος Πράξης

Διονύσιος Μουρελάτος

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Αναπληρωτής Υπεύθυνος Πράξης

Στυλιανός Μαυρατζάς

Σύμβουλος Α΄ του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

**«Με τη συγχρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης»
και το Πρόγραμμα «Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή»**

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Παιδείας, Θρησκευμάτων
και Αθλητισμού

Πρόγραμμα
Ανθρώπινο Δυναμικό και
Κοινωνική Συνοχή

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Μαρία Βερυκίου | Χρήστος Γκίκας | Ελένη Καβουριάδου
Μαρία Παπαϊωάννου | Γιούλη Χρήστου

ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Η Γλώσσα μου

Τετράδιο εργασιών

ΠΡΩΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

ΣΥΓΓΡΑΦΙΚΗ
ΟΜΑΔΑ

Μαρία Βερυκίου, Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΕ 70), ΒΑ Σπουδές στον Ευρωπαϊκό Πολιτισμό, Med Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Ατόμων με Προβλήματα Προφορικού και Γραπτού Λόγου

Χρήστος Γκίκας, Εκπαιδευτικός Πληροφορικής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, MSc Ηλεκτρονικής και Ραδιοηλεκτρολογίας ΕΚΠΑ

Ελένη Καβουριάδου, Εκπαιδευτικός Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΕ 70)

Μαρία Παπαϊωάννου, Σύμβουλος Εκπαίδευσης ΠΕ70 Β' Αθήνας, Καθηγήτρια – Σύμβουλος του ΕΑΠ, ΜΑ Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων, PhD Εκπαιδευτική Διοίκηση

Γιούλη Χρήστου, Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (ΠΕ70.50), MSc Ειδική Εκπαίδευση

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Μαρία Παπαϊωάννου

ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΕΚΔΟΣΗΣ
ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Σίνος Γκιώκας, Φυσικός
Τέτη Παλαιοθοδώρου, Φιλολόγος

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΕΝΤΥΠΟΥ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ
ΜΑΚΕΤΑ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ
ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ

Κατερίνα Βερούτσου
Μαρία Παπαδάκη, Γραφικές τέχνες
Μαρία Παπαδάκη, Γραφικές τέχνες
Μαρία Παπαδάκη, Γραφικές τέχνες

**ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ**
ΣΥΛΛΗΨΗ – ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΨΗΦΙΑΚΩΝ
ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ
ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ
ΨΗΦΙΑΚΩΝ ΜΑΘΗΣΙΑΚΩΝ
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΩΝ

Συγγραφική ομάδα

Χρήστος Γκίκας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1η ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

A. Φυλετικές διακρίσεις	6
B. Ισότητα φύλων	11
Γ. Το δικαίωμα στην ειρήνη	16
Δ. Επαναληπτική ενότητα.....	20

2η ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

A. Ταξίδια με ποταμόπλοια	23
B. Ταξιδεύοντας σε ράγες	28
Γ. Ριψοκίνδυνα ταξίδια	33
Δ. Επαναληπτική ενότητα.....	38

3η ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΠΕΤΕΙΟΙ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ

A. 28η Οκτωβρίου 1940	42
B. 17η Νοεμβρίου	47
Γ. Χριστούγεννα	52
Δ. Επαναληπτική ενότητα.....	57

4η ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

A. Ναυπηγική, μία αρχαία ελληνική τέχνη	60
B. Καράβια, καΐκια, βάρκες	65
Γ. Θαλάσσια ρύπανση και αντιρρυπαντικά πλοία	70
Δ. Επαναληπτική ενότητα.....	76

1η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Α. Φυλετικές διακρίσεις

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Να συνθέτεις προτάσεις που περιέχουν επιχειρήματα.
- Να αξιοποιείς διάφορα είδη προτάσεων, για να διαμορφώσεις επιχειρήματα.
- Να συνθέτεις την οικογένεια λέξεων του ρήματος «βαίνω».
- Να γράφεις σωστά σύνθετες λέξεις συγγενικές του ρήματος «βαίνω».

Άσκηση
1

Σάρωσε για να γνωρίσεις κείμενα με επιχειρηματικό λόγο.

Άσκηση
2

Συνέχισε τις προτάσεις ώστε να ολοκληρωθεί το νόημά τους.

- α) Θέλω να έρθω μαζί σας, γιατί
- β) Δε θέλω να έρθω μαζί σας, γιατί
- γ) Αν έρθω μαζί σας, θα έρθω γιατί
- δ) Αν δεν έρθω μαζί σας, θα είναι γιατί
- ε) Θέλω να έρθω μαζί σας, ώστε

Άσκηση
3

Σάρωσε για να δεις ποιες δευτερεύουσες προτάσεις θα χρησιμοποιήσεις στον επιχειρηματικό λόγο.

Άσκηση
4

Ποιες λέξεις θα χρησιμοποιούσες για να ξεκινήσεις ένα επιχείρημα;

γιατί,

.....

Άσκηση
5

Σάρωσε για να θυμηθείς τις αιτιολογικές προτάσεις.

Άσκηση
6

Συνέχισε τις προτάσεις ώστε να σχηματιστούν εξαρτημένες αιτιολογικές προτάσεις. Μπορείς να χρησιμοποιήσεις τους συνδέσμους «επειδή, διότι, γιατί».

α) Με πόνεσε ο λαιμός μου,

β) Δεν ήρθα στο πάρκο,

γ) Γλίστρησα,

Άσκηση
7

Σάρωσε για να θυμηθείς τις αποτελεσματικές-συμπερασματικές προτάσεις.

Άσκηση
8

Συνέχισε τις προτάσεις ώστε να σχηματιστούν εξαρτημένες αποτελεσματικές προτάσεις. Μπορείς να χρησιμοποιήσεις τους συνδέσμους «ώστε, που».

α) Είναι τόσο ευχάριστος στην παρέα,

.....

β) Έστρωσε το τραπέζι πριν επιστρέψει η μαμά,

.....

Άσκηση
9

Γράψε δίπλα σε κάθε πρόταση αν είναι αιτιολογική ή αποτελεσματική-συμπερασματική.

α) Είναι στενοχωρημένος, γιατί έχασε η ομάδα του. (.....)

β) Έσπρωξε με όλη του τη δύναμη, ώστε να ανοίξει την πόρτα. (.....)

Άσκηση
10

Στο κείμενο που διάβασες, η Ρόζα Παρκς παρέμεινε στη θέση της, στο μπροστινό μέρος του λεωφορείου, παρά τις συστάσεις του οδηγού. Συνέχισε τις προτάσεις, ώστε να αιτιολογήσεις με διαφορετικό τρόπο κάθε φορά την αντίδρασή της.

- α) Παρέμεινε στη θέση της, γιατί
- β) Δεν ήθελε να φύγει από εκεί, επειδή
- γ) Ήθελε να παραμείνει εκεί, ώστε
- δ) Αν κατέβαινε αμέσως, τότε
- ε) Δεν κατέβηκε αμέσως, για να

Άσκηση
11

Γράψε σε ποιο είδος ανήκει καθεμία από τις παραπάνω προτάσεις που συμπλήρωσες.

- α)
- β)
- γ)
- δ)
- ε)

Άσκηση
12

Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο σου, βρήκες τη λέξη «**παραβαίνει**». Χώρισέ τη στα δύο συνθετικά της.

α' συνθετικό

β' συνθετικό

άσκηση
13

Φτιάξε σύνθετες λέξεις με τις παρακάτω προθέσεις και β' συνθετικό το ρήμα «βαίνω».

επί ανά κατά διά συν μετά προ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

άσκηση
14

Για καθεμία από τις παραπάνω σύνθετες λέξεις που έγραψες, βρες τις αντίστοιχες παράγωγες λέξεις, όπως στο παράδειγμα.

α) επιβαίνω: επιβίβαση, επιβατικός

.....

β)

.....

γ)

.....

δ)

.....

ε)

.....

στ)

ζ)

15

Σάρωσε για να βρεις την οικογένεια του ρήματος «**επιβαίνω**».

16

Συμπλήρωσε τα γράμματα που λείπουν και τόνισε όπου χρειάζεται.

- συνεπ ___ β ___ νω
- αναβάτ ___ ς
- ορ ___ βατ ___ κός
- διαβ ___ νω
- κατ ___ β ___ κα
- αποβ ___ βαση
- προβ ___ νω
- προβ ___ βάζω
- διαβ ___ βαστ ___ κό
- ασ ___ μβατότ ___ τα
- σ ___ μβ ___ βάζω
- αδ ___ άβατο
- παρ ___ μβατ ___ κός
- εμβατ ___ ριο
- δ ___ σβατο

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να εντοπίζω και να συνθέτω προτάσεις που να περιέχουν επιχειρήματα.					
• Να αξιοποιώ προτάσεις που διαμορφώνουν επιχειρηματικό λόγο.					
• Να βρίσκω τις συγγενικές λέξεις του ρήματος «βαίνω».					
• Να γράφω σωστά συγγενικές λέξεις του ρήματος «βαίνω».					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

1η ΕΝΟΤΗΤΑ
ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

B. Ισότητα φύλων

Σε αυτή την ενότητα:

- Θα θυμηθείς την κλίση των ουσιαστικών.
- Θα χρησιμοποιήσεις σε προτάσεις τις διακηρυκτικές λεκτικές πράξεις.
- Θα σχηματίσεις ελάχιστα ζεύγη λέξεων.
- Θα επισημάνεις την ορθογραφία των θηλυκών ουσιαστικών με κατάληξη «-ια, -ιά, -εια» καθώς και τις εξαιρέσεις τους.

άσκηση
1

Σάρωσε για να θυμηθείς την κλίση των ουσιαστικών.

άσκηση
2

Συμπλήρωσε τα κενά του παρακάτω κειμένου, βάζοντας το ουσιαστικό της παρένθεσης στον σωστό τύπο.

Θυμάμαι τους (παππούς) και τις (γιαγιά) του μικρού (χωριό) μου. Καθισμένοι κάθε απόγευμα έξω από τα ασβεστωμένα σπιτάκια τους, χαιρετούσαν τους (διαβάτης). Σε κοιτούσαν κατάματα. Με το (ύφος) τους ήρεμο, με το χαμόγελο έτοιμο να σχηματιστεί στα (χείλος) τους. Οι (κουβέντα) τους μετρημένες κι όμως ήταν βάλαμο στις (ψυχή) μας. Οι (ερώτηση) τους ήταν πάντα απλές, καθημερινές. Δε σε κούραζαν. Σαν να ήξεραν ότι η αξία του (χρόνος) είναι ανεκτίμητη και –όπως όλοι οι πραγματικοί θησαυροί– κρύβεται μέσα στην απλότητα. Τους γέρους και τις γριούλες με τα σκαμμένα πρόσωπα τους αναζήτησα αργότερα στις (πόλη). Δεν τους βρήκα όμως καθιστούς έξω, στις πολύβουες (γειτονιά).

Για μένα όμως, θα κάθονται πάντα στους θρόνους τους, τα μικρά σκαμνάκια τους, σαν (βασιλιάς) και βασίλισσες των (ανάμνηση) της παιδικής μας (ηλικία).

3
Άσκηση

Σάρωσε για να θυμηθείς την κλίση ανώμαλων ουσιαστικών.

4
Άσκηση

Συμπλήρωσε τις προτάσεις βάζοντας το ουσιαστικό της παρένθεσης στον σωστό τύπο.

- α) Δε σε αλλάζω ούτε με όλα τα (ο πλούτος) του κόσμου.
- β) Τα πολλά (ο λόγος) είναι φτώχεια.
- γ) Σε περίμενα τόσα (ο χρόνος) να επιστρέψεις.
- δ) Ο παππούς μου δούλευε στα χωράφια με τα (ο καπνός).
- ε) Οι σκλάβοι στα (ο δεσμός) τους είναι βιβλίο του Κωνσταντίνου Θεοτόκη.
- στ) Να ήταν τα (η νιότη) δυο φορές!
- ζ) Καθόμασταν στα (ο βράχος) και ψαρεύαμε.

5
Άσκηση

Συμπλήρωσε τις προτάσεις γράφοντας στη σωστή πτώση το κατάλληλο ουσιαστικό από το πλαίσιο. Όλες οι λέξεις στο πλαίσιο είναι δάνειες λέξεις που προέρχονται από άλλες γλώσσες.

το ασανσέρ το ρεκόρ η πλαζ το πάρτι η σταρ το ραντεβού

- α) Σας τηλεφωνώ για να σας ενημερώσω για τη βλάβη
- β) Ο αθλητής, εκείνη τη χρονιά, έσπασε όλα
- γ) Όλη η τάξη ήταν καλεσμένη στο του Νίκου.
- δ) Είσαι πάντα συνεπής σου.
- ε) Υπάρχουν κάδοι σκουπιδιών σε όλες
- στ) Πήρε συνέντευξη από της τζαζ μουσικής.

Διακηρυκτικές λεκτικές πράξεις χρησιμοποιούνται σε διορισμούς, βαπτίσεις, καταδίκες, απολύσεις κ.λπ. για να εκφωνήσουν μια αναγνωρισμένη πράξη που επιφέρει συγκεκριμένη αλλαγή στο περιβάλλον. Συνήθως τέτοιες γλωσσικές πράξεις εκφωνούνται από ανθρώπους με κάποιον θεσμικό ρόλο. Για παράδειγμα, κατά τη διάρκεια μιας βάφτισης, ο ιερέας λέει: «Βαπτίζεται η δούλη του Θεού Αγάπη», οπότε με αυτή τη γλωσσική πράξη του ιερέα το παιδί αποκτά το όνομα Αγάπη και ταυτόχρονα βαπτίζεται χριστιανή.

6
 άσκηση

Αντιστοίχισε τις προτάσεις της αριστερής στήλης με τις έννοιες στη δεξιά στήλη, όπως στο παράδειγμα.

Σας ονομάζω συζύγου.	■	■	Προαγωγή
Καταδικάζεσαι σε δύο χρόνια φυλάκισης.	■	■	Γάμος
Προάγεσαι στη θέση του διευθυντή.	■	■	Καταδίκη
Σε διορίζω πρόεδρο.	■	■	Βάπτιση
Ονομάζουμε το πλοίο αυτό «Γοργόνα».	■	■	Ονοματοδοσία
Βαπτίζεται ο δούλος του Θεού Γεώργιος.	■	■	Διορισμός
Απολύεσαι από τη θέση σου.	■	■	Απόλυση

Ελάχιστο ζεύγος: είναι ένα ζεύγος λέξεων που διαφέρουν ως προς τη σημασία τους, όταν αλλάζει ένας μόνο φθόγγος.

Παράδειγμα: πάλι-πάθει πάλι-πάγοι

Αντίστοιχα, **ελάχιστο σύνολο** ονομάζεται ένα σύνολο από λέξεις που διαφέρουν μεταξύ τους ως προς έναν μόνο φθόγγο, στην ίδια θέση.

Παράδειγμα: πάρει-πάγοι-πάτοι-πάλι

Άσκηση
7

Φτιάξε ελάχιστα ζεύγη με τις λέξεις: Ρόζα, πολύ, πίσω, μέρος.

.....
.....
.....
.....

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ

Καταλήξεις Θηλυκών ουσιαστικών

Να θυμάμαι:

Την ορθογραφία των καταλήξεων των θηλυκών ουσιαστικών σε:

- **-ιά:** βραδιά, ξενιτιά, ξαστεριά κ.ά., με **εξαιρέση** όσα παράγονται από ρήματα σε **-εύω** τα οποία γράφονται με **-ει-**: γιατρεία, δουλειά
- **-ία:** τα παροξύτονα αηδία, γωνία κ.ά., με **εξαιρέση** όσα παράγονται από ρήματα σε **-εύω** και από επίθετα σε **-ύς**: ερμηνεία, πλατεία, οξεία κ.ά.
- **-εια:** τα προπαροξύτονα άδεια, αλήθεια, βοήθεια κ.ά., με **εξαιρέση**: άγνοια, διχόνοια, έννοια, ομόνοια, παλίρροια, Εύβοια.

8 ασκηση

Συμπλήρωσε τις καταλήξεις των ουσιαστικών.

- α) Νομίζω ότι έχεις άγν _____ του κινδύνου, μη στέκεσαι στην άκρη του γκρεμού.
- β) Παρακαλώ, πώς θα πάω στην πλατ _____ Ομον _____ ς;
- γ) Ήταν μια όμορφη βραδ _____, με ξαστερ _____ και δροσερό αεράκι.
- δ) Πήρε τρεις μέρες άδ _____ για να πάει στο χωριό του, στην Εύβ _____.
- ε) Τι δουλ _____ είχες να ανακατευτείς σε ξένες υποθέσεις;

9 ασκηση

Σάρωσε για να βρεις τη σωστή ορθογραφία των θηλυκών ουσιαστικών.

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Την κλίση των ουσιαστικών.					
• Να χρησιμοποιώ σε προτάσεις τις διακηρυκτικές λεκτικές πράξεις.					
• Να σχηματίζω ελάχιστα ζεύγη λέξεων.					
• Να γράφω σωστά τις καταλήξεις των θηλυκών ουσιαστικών σε -«ια, -ιά, -εια», καθώς και τις εξαιρέσεις τους.					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

1η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Γ. Το δικαίωμα στην ειρήνη

Σε αυτή την ενότητα:

- Θα θυμηθείς την κλίση των επιθέτων σε «-ων, -ουσα, -ον».
- Θα θυμηθείς την κλίση των επιθέτων σε «-ης, -ης, -ες», καθώς και του επιθέτου «ευθύς, ευθεία, ευθύ».
- Θα επισημάνεις την ορθογραφία των καταλήξεων των επιθέτων.

Άσκηση
1

Σάρωσε για να θυμηθείς την κλίση επιθέτων που προέρχονται από μετοχές της αρχαίας ελληνικής.

Άσκηση
2

Συμπλήρωσε τον παρακάτω πίνακα.

	Ενικός αριθμός		
Ον.	ο	η	το
Γεν.	του επείγοντος	της	του
Αιτ.	τον	την	το επείγον
Κλ.	-	-	-

	Πληθυντικός αριθμός		
Ον.	οι επείγοντες	οι	τα
Γεν.	των	των επειγουσών	των επειγόντων
Αιτ.	τους	τις επείγουσες	τα
Κλ.	-	-	-

Άσκηση
3

Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τον σωστό τύπο των επιθέτων του πλαισίου.

η πρωτεύουσα το φλέγον ο υπάρχων

- α) Η εκπομπή μας ασχολείται με όλα τα ζητήματα της επικαιρότητας.
- β) Σύμφωνα με τον κανονισμό της πολυκατοικίας, η κεντρική είσοδος κλειδώνεται από τις 23:00-7:00.
- γ) Ξέρω όλες τις των χωρών της Ευρώπης.

Άσκηση
4

Σάρωσε για να θυμηθείς την κλίση των επιθέτων σε «-υς, -εία, -ύ» και σε «-ης, -ες».

Άσκηση
5

Συμπλήρωσε τους πίνακες.

Ενικός αριθμός			
Ον.	ο οξύς	η	το
Γεν.	του οξέος	της οξείας	του
Αιτ.	τον	την	το
Κλ.	-	-	- οξύ

Πληθυντικός αριθμός			
Ον.	οι	οι	τα
Γεν.	των οξέων	των οξειών	των
Αιτ.	τους οξείς	τις	τα οξέα
Κλ.	-	-	-

Άσκηση
6

Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τον σωστό τύπο των επιθέτων της παρένθεσης.

- α) Οι (αμβλεία) γωνίες έχουν άνοιγμα μεγαλύτερο από 90 μοίρες.
β) Η ραδιοφωνική μας εκπομπή λέγεται «Ναυαγοί στα (βραχύ) κύματα».
γ) Στον τόπο μας δεν έχουμε (δριμύς) χειμώνες.

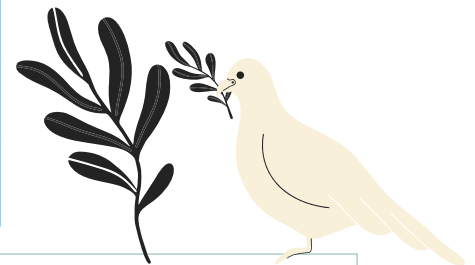
Άσκηση
7

Συμπλήρωσε τον πίνακα.

	Ενικός αριθμός	
Ον.	ο επιμελής	το επιμελές
Γεν.	του	του
Αιτ.	τον	το
Κλ.	-	- επιμελές

	Πληθυντικός αριθμός	
Ον.	οι	τα
Γεν.	των επιμελών	των
Αιτ.	τους	τα επιμελή
Κλ.	-	-

Άσκηση
8

Συμπλήρωσε τις προτάσεις γράφοντας τον σωστό τύπο του επιθέτου της παρένθεσης.

- α) Μετά από (συνεχής) προσπάθειες έγινε πρόεδρος του (πενταμελές) συμβουλίου..
β) Οι πιο (δημοφιλής) τραγουδιστές πήραν τα βραβεία.

9 άσκηση

Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο σου, συνάντησες τη λέξη «ευλογία». Γράψε τα δύο συνθετικά της.

α' συνθετικό

β' συνθετικό

10 άσκηση

Κύκλωσε τη λέξη που νομίζεις ότι είναι η αντίθετη της λέξης «ευλογία».

δυσλογία αναλογία κατάρα θυμός ευτυχία

11 άσκηση

Σάρωσε για να βρεις την οικογένεια της λέξης «ευλογία».

12 άσκηση

Συμπλήρωσε τα γράμματα που λείπουν και τόνισε όπου χρειάζεται.

- ευθ ____ α γραμμή
- ενδιαφέρ ____ ν άρθρο
- επείγ ____ ν θέμα
- δριμ ____ ς χειμώνας
- συνεχ ____ ς αγώνας
- υπάρχ ____ ν νόμος
- οξ ____ μυαλό
- συνεχ ____ ς προσπάθειες
- ταχ ____ α εξυπηρέτηση
- ενδιαφέρ ____ ν χαρακτήρας
- πολυτελ ____ αυτοκίνητα
- επιμελ ____ ς μαθήτριες

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Την κλίση των επιθέτων σε «-ων, -ουσα, -ον».					
• Την κλίση των επιθέτων σε «-ης, -ης, -ες», καθώς και του επιθέτου «ευθύς, ευθεία, ευθύ».					
• Να γράφω σωστά τις καταλήξεις των επιθέτων σε «-ων, -ουσα, -ον», «-ης, -ης, -ες» και «-ύς».					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

1η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΝΕΡΓΟΣ ΠΟΛΙΤΗΣ

Δ. Επαναληπτική ενότητα

Άσκηση
1

Γράψε στον άλλο αριθμό τις λέξεις που είναι γραμμένες έντονα.

α) Ο φωτογράφος

Σ' αυτήν εδώ τη γειτονιά, σ' αυτά εδώ τα μέρη
ο φωτογράφος θα 'πρεπε να ήτανε ξεφτέρι.

Να 'ταν τεχνίτης, μερακλής κι απ' ομορφιά να ξέρει.

Σ' αυτήν εδώ τη γειτονιά ας ήμουν φωτογράφος
να υπηρετώ την ομορφιά με τέχνη και με πάθος.

Ντίνος Χριστιανόπουλος

.....

.....

.....

.....

.....

β) Εις Φραγκίσκα Φραίζερ

Μικρός προφήτης έριξε σε Κορασιά τα μάτια

και στους κρυφούς του λογισμούς χαρά γιομάτους είπε:

«Κι αν για τα πόδια σου, Καλή, κι αν για την κεφαλή σου,

κρίνους ο λίθος έβγανε, χρυσό στεφάν' ο ήλιος,

δώρο δεν έχουνε για Σε και για το μέσα πλούτος.

Όμορφος κόσμος, ηθικός, αγγελικά πλασμένος!»

Διονύσιος Σολωμός

.....

.....

.....

.....

.....

2
 άσκηση

Διάγραψε όλες από τις λέξεις δε σχηματίζουν ελάχιστο ζεύγος με τη λέξη «δουλειά».

δούλος ζαβολιά πουλιά φωλιά δουλεύω γουλιά σουβλιά

3
 άσκηση

Αντιστοίχισε τις προτάσεις της αριστερής στήλης με τις έννοιες στη δεξιά στήλη.

Προσλαμβάνεστε ως γραμματέας.	■	■	Απόλυση
Απολύετε λόγω ανάρμοστης συμπεριφοράς.	■	■	Πρόσληψη
Δυστυχώς, επτωχεύσαμε!	■	■	Χρεοκοπία

4
 άσκηση

Συνέχισε τις προτάσεις ώστε να ολοκληρωθεί το νόημά τους.

- α) Σου αγόρασα αυτό το καπέλο, γιατί
- β) Πρέπει να μην αφήνουμε αναμμένα τα φώτα, επειδή
- γ) Αν αισθανθείτε ζαλάδα, τότε
- δ) Κλείστε τη βρύση όσο σαπουνίζετε, ώστε
- ε) Είναι τόσο καλός, που

5
 άσκηση

Συμπλήρωσε τα γράμματα που λείπουν και τόνισε όπου χρειάζεται.

• υχ ____ α	• ομορφ ____ ά	• κατοικ ____ α	• άγν ____ α
• λατρ ____ α	• γων ____ ά	• ερμην ____ α	• μελωδ ____ α
• νηστ ____ α	• φωλ ____ ά	• οδηγ ____ α	• αρμον ____ α
• δουλ ____ ά	• μηλ ____ ά	• ομιλ ____ α	• χορωδ ____ α
• γιατρ ____ ά	• αδικ ____ α	• παλίρρ ____ α	• ομόν ____ α
• θεραπ ____ α	• εργασ ____ α	• ένν ____ α	• βοήθ ____ α
• ληστ ____ α	• φορεσ ____ ά	• Εύβ ____ α	• αλήθ ____ α

2η ΕΝΟΤΗΤΑ
ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Α. Ταξίδια με ποταμόπλοια

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Να αναγνωρίζεις τις αναφορικές αντωνυμίες.
- Ξανά για τα επιρρήματα τόπου, χρόνου, τρόπου.

ασκησι
1

Σάρωσε για να μάθεις περισσότερα για τις αναφορικές αντωνυμίες.

ασκησι
2

Υπογράμμισε στις παρακάτω προτάσεις τις αναφορικές αντωνυμίες.

- α) Το καλοκαίρι που μας πέρασε, πήγαμε διακοπές στο βουνό.
- β) Δεν είναι δικό μου το τετράδιο το οποίο μου περιγράφεις.
- γ) Ορίστε το δώρο που αγόρασα για τα γενέθλιά σου.
- δ) Νομίζει πως μπορεί να κάνει ό,τι θέλει χωρίς να δίνει εξηγήσεις.
- ε) Έχεις όσο χρόνο χρειάζεσαι για να ολοκληρώσεις τη δραστηριότητα.
- στ) Δεν είχα τόσες ευκαιρίες όσες εσύ που τελικά κέρδισες.
- ζ) Μπορείς να μου μιλάς για οτιδήποτε σε απασχολεί.

ασκησι
3

Κύκλωσε στις προτάσεις τα **ότι - ό,τι** και **που - πού**, όπου χρησιμοποιούνται λανθασμένα.

- α) Ξέρω **ότι** και να πω θα σου φανεί ψέματα, αλλά δεν είμαι εγώ αυτός πού φταίει.
- β) Ήρθεσ την ώρα που φεύγαμε **γι'** αυτό δε μας πρόλαβες.
- γ) Μετά από αυτό που έκανες, **ό,τι** και να πεις, δεν πρόκειται να σε πιστέψω.
- δ) Επισκεπτόμαστε πού και πού τον παππού στο χωριό.
- ε) Νομίζω **ότι** ήρθε η ώρα να κοιμηθούμε.

4
 άσκηση

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις με τις κατάλληλες αναφορικές αντωνυμίες.

- α) Η γάτα νιαουρίζει έχει εγκλωβιστεί σε ένα φρεάτιο.
 β) Τα δέντρα κάηκαν στην πυρκαγιά πρέπει να κοπούν.
 γ) Σου έδωσα είχα και δεν είχα, δε μου μένει τίποτα πια.
 δ) Δε θα σου πω άκουσα γιατί πιστεύω ότι δεν αληθεύουν.
 ε) θέλει μπορεί να επισκεφθεί τον αρχαιολογικό χώρο.
 στ) Ο Γιάννης κάνει του κατέβει στο μυαλό.
 ζ) Διάβασα το μάθημα φορές το διάβασες κι εσύ.

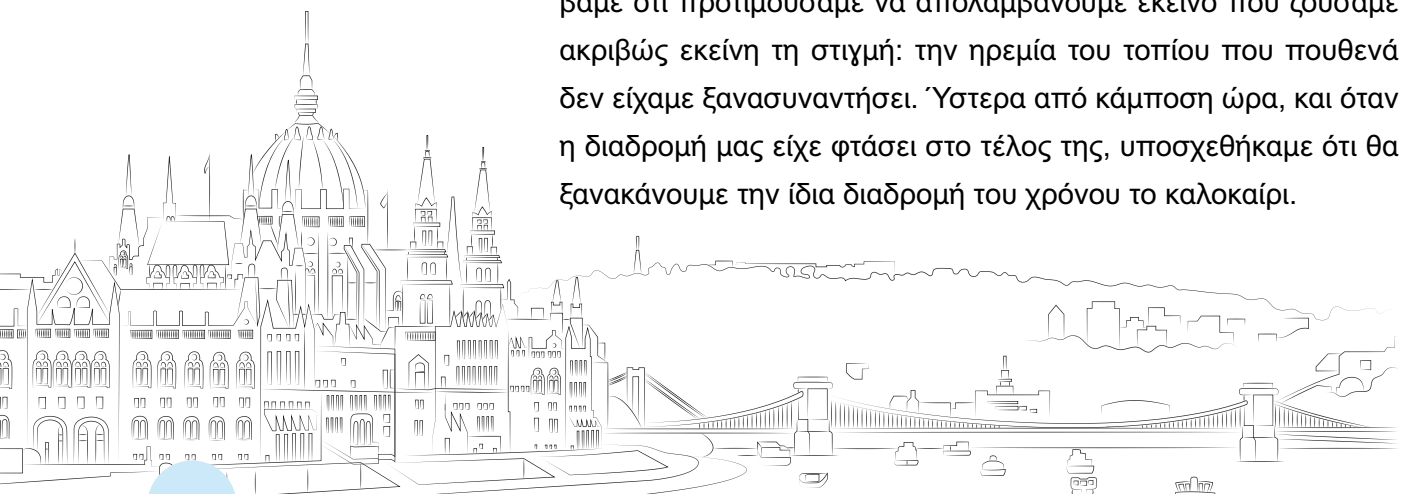
5
 άσκηση

Σάρωσε για να μάθεις περισσότερα για τα επιρρήματα.

6
 άσκηση

Κύκλωσε τα επιρρήματα στο κείμενο που ακολουθεί.

Πέρσι το καλοκαίρι επισκεφθήκαμε μαζί με τους γονείς μου τη Βουδαπέστη. Ανάμεσα σε άλλα κάναμε και μια κρουαζιέρα στον ποταμό Δούναβη. Καθώς το πλοίο διέσχιζε αργά τα στάσιμα νερά του ποταμού, περνώντας επιδέξια κάτω από τις ιστορικές γέφυρες της πόλης, εμείς παρατηρούσαμε αριστερά και δεξιά τα αξιοθέατα. Ευτυχώς ο καιρός ήταν καλός και μπορέσαμε να απολαύσουμε τη διαδρομή. Κάπου κάπου, βγάζαμε φωτογραφίες αλλά γρήγορα καταλάβαμε ότι προτιμούσαμε να απολαμβάνουμε εκείνο που ζούσαμε ακριβώς εκείνη τη στιγμή: την ηρεμία του τοπίου που πουθενά δεν είχαμε ξανασυναντήσει. Ύστερα από κάμποση ώρα, και όταν η διαδρομή μας είχε φτάσει στο τέλος της, υποσχθήκαμε ότι θα ξανακάνουμε την ίδια διαδρομή του χρόνου το καλοκαίρι.

ασκηση
7

Σάρωσε για να μάθεις περισσότερα για τα είδη των επιρρημάτων.

ασκηση
8

Εντόπισε τα επιρρήματα στις παρακάτω προτάσεις και γράψε μια πρόταση με το αντίθετο επίρρημα. Σημείωσε το είδος των επιρρημάτων κάθε φορά, όπως στο παράδειγμα.

Προτάσεις	Είδος επιρρήματος
<p>α) Βρήκα το κλειδί, ήταν <u>μέσα</u> στην τσάντα μου.</p>	τοπικό
<p>Θα καθίσουμε <u>έξω</u> γιατί έχει ωραίο καιρό.</p>	
<p>β) Κοιμηθήκαμε νωρίς γιατί είχαμε ταξίδι.</p> <p>.....</p>
<p>γ) Ευτυχώς αύριο θα πάμε εκδρομή με το σχολείο.</p> <p>.....</p>
<p>δ) Τοποθέτησα τα βιβλία χαμηλά στη βιβλιοθήκη ώστε να τα πιάνω εύκολα.</p> <p>.....</p>

ασκηση
9

Κύκλωσε τα επιρρήματα στις προτάσεις και γράψε το είδος στο οποίο ανήκει το καθένα.

α) Γρήγορα κατάλαβα ότι δε θα έβρισκα αυτό που ήθελα.

.....

β) Έφαγα το φαγητό λαίμαργα και ύστερα με πονούσε η κοιλιά μου.

.....

γ) Σήμερα έχει πολλή κίνηση. Βλέπω παντού ανθρώπους να τρέχουν αγχωμένοι.

.....

δ) Πέρσι και φέτος δεν καταφέραμε να πάμε διακοπές, ούτε κάπου κοντά.

.....

ε) Η Μαρία μου μιλάει διαρκώς μέσα στο μάθημα και δεν ξέρω τι να κάνω.

.....

10 άσκηση

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις με τις λέξεις της οικογένειας «**ποτάμι**».

α) Η ναυσιπλοΐα σε πλωτό ποτάμι λέγεται

β) Τα ψάρια, όπως το χέλι και η πέστροφα, λέγονται και ψάρια του γλυκού νερού.

γ) Λόγω των έντονων βροχοπτώσεων οι καλλιέργειες πλημμύρισαν.

δ) Ο του χωριού κατέβασε νερό μετά από πολλά χρόνια.

ε) Ο Άρδας είναι του ποταμού Έβρου.

11 άσκηση

Σάρωσε για να δεις τη σημασία της λέξης «**κατευνάζω**».

12 άσκηση

Υπογράμμισε τις προτάσεις στις οποίες η λέξη «**κατευνάζω**» έχει σωστή σημασία.

α) Ήταν έξαλλος, αλλά κατάφερα να τον κατευνάσω.

β) Ένα ταξίδι με ποταμόπλοιο κατευνάζει κάθε παρόρμηση για βιασύνη.

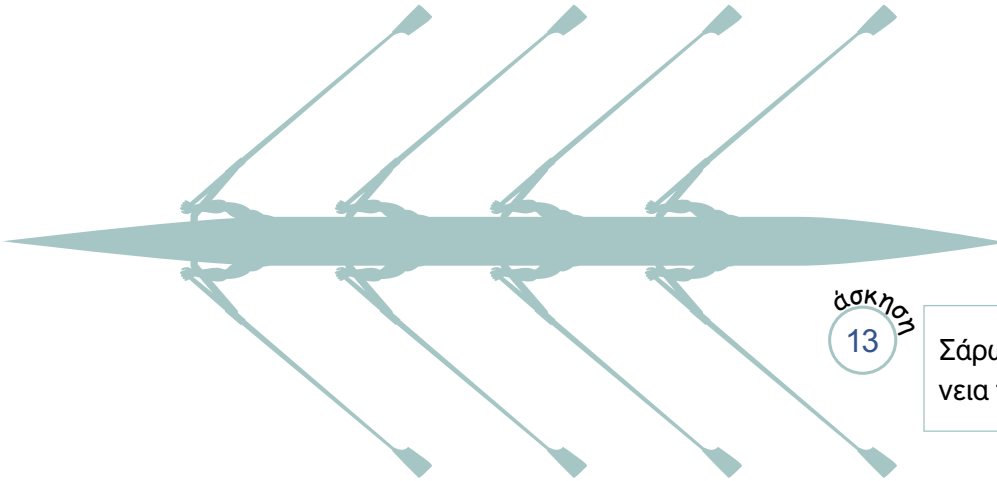
γ) Προσπάθησα να κατευνάσω το νερό της κατσαρόλας αλλά δεν τα κατάφερα.

δ) Τα παιδιά τσακώθηκαν και οι γονείς τους προσπάθησαν να κατευνάσουν τα πνεύματα.

ε) Η γιαγιά μου κατεύνασε τα υπάρχοντά της σε όλα της τα εγγόνια.

στ) Κατεύνασε την πείνα του με λίγο ψωμί και τυρί.

Α. ΤΑΞΙΔΙΑ ΜΕ ΠΟΤΑΜΟΠΛΟΙΑ

Άσκηση
13

Σάρωσε για να δεις την οικογένεια της λέξης «κωπηλατώ».

Άσκηση
14

Σάρωσε και συμπλήρωσε τα κενά με τη σωστή λέξη.

Άσκηση
15

Αντιστοίχισε τις προτάσεις της αριστερής στήλης με τις σημασίες τους στη δεξιά στήλη.

Το βλέμμα του διέτρεξε τον χώρο.	■	■	Ανατρίχιασε.
Διέτρεξε το κείμενο για να πει τη γνώμη του.	■	■	Διανύει ένα χρονικό διάστημα.
Ο αθλητής διέτρεξε τη διαδρομή γρήγορα.	■	■	Έγινε πολύ γνωστός.
Ένα ρίγος διέτρεξε το σώμα του.	■	■	Διανύω μια απόσταση.
Η φήμη του διέτρεξε την πόλη.	■	■	Παρατήρησε διαδοχικά όλα τα σημεία.
Διατρέχει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του.	■	■	Ασχολούμαι διεξοδικά με κάτι.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να αναγνωρίζω αναφορικές αντωνυμίες.					
• Να χρησιμοποιώ επιρρήματα χρονικά, τοπικά και τροπικά.					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

2η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Β. Ταξιδεύοντας σε ράγες

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Τα συνδετικά και προτασιακά επιρρήματα.
- Ξανά για τις καταλήξεις των ρημάτων σε «-ιέμαι», «-ούμαι» και «-ώμαι».

Δεν έπρεπε να τρέξει στις λάσπες. **Προφανώς**, έκανε λάθος.

Επομένως, την επόμενη φορά θα είναι πιο προσεκτικός.

Τα επιρρήματα που συνδέουν σημασιολογικά προτάσεις, περιόδους ή παραγράφους ονομάζονται **συνδετικά**. Έχουν τον ίδιο ρόλο με τους συνδέσμους.

Π.χ. Όλοι μπορούν να κάνουν λάθη. **Επομένως**, την επόμενη φορά θα είσαι πιο προσεκτικός.

Αργήσαμε να ξεκινήσουμε. Έτσι, χάσαμε την παράσταση.

Ακούσαμε τα επιχειρήματα από όλες τις πλευρές. **Τελικά**, κανείς δεν είχε άδικο.

Τα επιρρήματα που μπαίνουν στην αρχή μιας πρότασης και την προσδιορίζουν ονομάζονται **προτασιακά**. Με αυτά εκφράζουμε τη γνώμη ή τη στάση μας για κάτι ή κάποιον ή κάποια.

Π.χ. **Προφανώς**, έκανα λάθος.

Ευτυχώς που δεν έβρεξε.

Ειλικρινά, δεν ξέρω τι να κάνω.

Άσκηση
1

Σάρωσε για να δεις μερικά προτασιακά και συνδετικά επίρρηματα.

Άσκηση
2

Συμπλήρωσε τα κενά με το κατάλληλο προτασιακό ή συνδετικό επίρρημα.

- α) Ο Άρης και ο Φάνης είναι άρρωστοι., θα καταφέρουν να έρθουν μαζί μας στην εκδρομή;
- β) Όλοι οι άνθρωποι πρέπει να εντάξουν την ήπια άσκηση στην καθημερινότητά τους.
..... οι ηλικιωμένοι μπορούν να περπατούν στο πάρκο της γειτονιάς τους.
- γ) Ακολουθώ ισορροπημένη διατροφή και δεν αμελώ κανένα γεύμα μέσα στην ημέρα.
..... για πρωινό επιλέγω γιαούρτι και φρέσκα φρούτα.
- δ) Για το ταξίδι πρέπει να έχετε μαζί σας διάφορα επίσημα έγγραφα., διαβατήριο, βίζα και κάρτα κοινωνικής ασφάλισης.
- ε) Ζει σε ένα χωριό στις ελβετικές Άλπεις. και ξέρει να κάνει σκι.

Άσκηση
3

Συνέχισε τις προτάσεις ώστε να βγαίνει ολοκληρωμένο νόημα.

- α) Σου εξήγησα πολλές φορές τους λόγους που δεν μπορώ να συνεχίσω να εργάζομαι σε αυτή την εταιρεία. Προφανώς
- β) Του μίλησα αρκετές φορές αλλά δε θέλει να ακούσει τίποτα. Ειλικρινά,
- γ) Επειδή έχουμε παραθαλάσσιο εξοχικό, επιλέγουμε να κάνουμε ολιγοήμερες καλοκαιρινές διακοπές στο βουνό. Συνήθως

Άσκηση
4

Ένωσε τις προτάσεις με τις φράσεις χρησιμοποιώντας τα συνδετικά επιρρήματα των παρενθέσεων.

- α) Δε μου αρέσουν οι φράουλες – γλυκιά τάρτα (ωστόσο)
.....
- β) Υποστήριξε τις απόψεις του – είχε απόλυτο δίκιο (πράγματι)
.....
- γ) Ένας λόγος για να πάω στο χωριό είναι ο παππούς – νόστιμο φαγητό γιαγιάς (επιπλέον)
.....
- δ) Μπορείτε να επιλέξετε περισσότερες από μία δραστηριότητες – εικαστικά και τοξοβολία (λόγου χάρη)
.....

Άσκηση
5

Συμπλήρωσε τα κενά βάζοντας το ρήμα της παρένθεσης στον κατάλληλο τύπο.

- α) Στη γιαγιά αρέσει να (διηγούμαι) ιστορίες από τα παλιά.
- β) Στα παιδιά αρέσει να (κυλιέμαι) στο γρασίδι του κήπου.
- γ) Σας (εγγυώμαι) ότι η ασφάλεια των παιδιών είναι το πρώτο μας μέλημα.
- δ) Με τον Πέτρο συνηθίζουμε να (συναντιέμαι) τα πρωινά και να περπατάμε παρέα μέχρι το σχολείο.
- ε) Δε (διερρωτώμαι) γιατί είναι τόσο επιθετικός απέναντί μας;
- στ) Ό,τι και να μας έκαναν δε (δικαιολογούμαι) να έχουμε αυτή τη συμπεριφορά απέναντί τους.
- ζ) Οι κατηγορούμενοι θα (απολογούμαι) αύριο στον ανακριτή.
- η) Όταν ακούω μουσική (αποσπώμαι) η προσοχή μου.

6 άσκηση

Συμπλήρωσε τα κενά στις προτάσεις βάζοντας τη σωστή λέξη στον κατάλληλο τύπο.

άποικος αμμώδης, -ης, -ες, προέλευση εκδοχή
 τηλέγραφος πλήρωμα δίκτυο ράγες πολιτιστικός, -ή, -ό

- α) Οι μεταφέρουν από τη μητρόπολη στη νέα αποικία όλα τα στοιχεία του πολιτισμού τους.
- β) Σε όλες τις ετικέτες πρέπει να αναγράφεται η χώρα
- γ) Οι σιδηροτροχιές της σιδηροδρομικής γραμμής λέγονται
- δ) Η παράδοση του τόπου μας πρέπει να διασωθεί.
- ε) Διασχίζοντας με το τρένο τις παραθαλάσσιες περιοχές αγναντέψαμε τις παραθαλάσσιες εκτάσεις.
- στ) Ο επιτρέπει τη μετάδοση μηνυμάτων σε μακρινές αποστάσεις.
- ζ) Κατά το ναυάγιο του πλοίου πνίγηκαν πέντε μέλη του
- η) Το συγκοινωνιακό της πόλης κατέρρευσε έπειτα από τον ισχυρό σεισμό που έπληξε την περιοχή.
- θ) Νεότερες επιστημονικές μελέτες μάς δίνουν διαφορετικές για τη δημιουργία του κόσμου.

7 άσκηση

Αντιστοίχισε τις φράσεις της αριστερής στήλης με τις σημασίες τους στη δεξιά στήλη.

οδικό δίκτυο	■	■	τρόπος σύνδεσης υπολογιστών
αποχετευτικό δίκτυο	■	■	το σύνολο των δρόμων
δίκτυο	■	■	σύνολο ανθρώπων που δρουν παράνομα
δίκτυο ηλεκτρονικών υπολογιστών	■	■	ίντερνετ
δίκτυο κακοποιών	■	■	το σύνολο των αγωγών που φτάνουν στα νοικοκυριά

8
 άσκηση

Βρες τα λάθη στα ρήματα και γράψε τα σωστά.

Λάθος	Σωστό
α) Η προσοχή της διασπώταν από τον θόρυβο.	
β) Φαίνεται ότι αγαπιέτε από τους φίλους του.	
γ) Η Άννα δε θα ερωτηθή για τους λόγους που απέτυχε.	
δ) Μέχρι πρόσφατα μετακινιόμουν μόνο με τα πόδια στην πόλη.	
ε) Οι μαθητές αξιολογούντε από τους καθηγητές τους.	
στ) Μου εγγυώσαι ότι όλα θα πάνε καλά;	
ζ) Νομίζω ότι αδικήσαι στη δουλειά σου.	
η) Συζητιαίται έντονα η μετεγγραφή του παίχτη.	
θ) Μια έντονη απειλή αιωρήτε μέσα στην αίθουσα.	

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να αναγνωρίζω και να χρησιμοποιώ τα συνδετικά και προτασιακά επιρρήματα.					
• Να γράφω σωστά τις καταλήξεις των ρημάτων σε «-ιέμαι», «-ούμαι» και «-ώμαι».					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

2η ΕΝΟΤΗΤΑ
ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Γ. Ριψοκίνδυνα ταξίδια

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Να μετατρέπεις προτάσεις από ευθύ σε πλάγιο λόγο και αντίστροφα.
- Να διακρίνεις τους αδύνατους τύπους προσωπικής και κτητικής αντωνυμίας.
- Να διακρίνεις τους αδύναμους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας και του οριστικού άρθρου.
- Τις καταλήξεις των ανώμαλων ρημάτων «μένω, στέλνω, βλέπω, λέω, μεθώ, σέρνω, φεύγω, πλένω, παίρνω, τρώω, βρίσκω, πίνω, έρχομαι» στον αόριστο.

Άσκηση
1

Σάρωσε για να μάθεις περισσότερα για τον ευθύ και τον πλάγιο λόγο.

Ο Γιώργος μάς είπε ότι ένα ταξίδι σε ηφαιστειογενή περιοχή θα ήταν ριψοκίνδυνο και ότι θα έπρεπε να το ξανασκεφτούμε.

Τι είπε ο Γιώργος για το ταξίδι;

Νομίζω ότι ένα ταξίδι σε ηφαιστειογενή περιοχή θα ήταν ριψοκίνδυνο. Ίσως θα έπρεπε να το ξανασκεφτούμε.

Άσκηση
2

Σάρωσε και βρες αν οι περίοδοι είναι σε ευθύ ή σε πλάγιο λόγο.

Άσκηση
3

Μετάτρεψε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο και τον πλάγιο σε ευθύ.

α) Η δασκάλα είπε στον Στέλιο: «Γράψε την άσκηση τρία από τον πίνακα».

.....

β) – Θα είναι δύσκολο το διαγώνισμα; αναρωτήθηκε ο Θανάσης.

.....

γ) Ο Βαγγέλης ρώτησε την Αλέκα τι θα ήθελε να φάνε για μεσημεριανό.

.....

δ) – Του χρόνου θα επισκεφθούμε την Κρήτη; ρώτησε η Κωνσταντίνα.

.....

ε) Ο Αντώνης ρώτησε το βαφτιστήρι του πώς θα ήθελε να είναι η λαμπάδα του.

.....

στ) Ο Σταμάτης φώναξε από το παράθυρο: «Περίμένέ με! Κατεβαίνω!».

.....

Άσκηση
4

Μετάτρεψε τον διάλογο σε πλάγιο λόγο.

– Φέτος το καλοκαίρι σχεδιάζω να κάνω ένα ριψοκίνδυνο ταξίδι, δήλωσε ο Άκης στους γονείς του.

.....

.....

.....

– Αλήθεια; ξαφνιάστηκε η μητέρα του.

.....

– Λέμε να ταξιδέψουμε με οτοστόπ μέχρι την Ινδία, απάντησε ενθουσιασμένος ο Άκης.

.....

.....

– Και πώς σκέφτεστε να το οργανώσετε;

.....

– Σίγουρα θα μας πάρει καιρό και πρέπει να αναζητήσουμε πληροφορίες από ανθρώπους που έχουν ανάλογη εμπειρία.

.....

.....

– Τι να πω, παιδί μου. Καλό ταξίδι και όλα να πάνε καλά!

.....

5 άσκηση

Σάρωσε για να θυμηθείς τις προσωπικές αντωνυμίες.

6 άσκηση

Σάρωσε για να θυμηθείς τις κτητικές αντωνυμίες.

7 άσκηση

Εντόπισε στις παρακάτω προτάσεις τους αδύνατους τύπους της προσωπικής και της κτητικής αντωνυμίας και χρωμάτισέ τους με διαφορετικό χρώμα.

- α) Η δασκάλα μας μας είπε ότι δεν μπορούμε να βγούμε έξω στο διάλειμμα γιατί βρέχει.
- β) Μου είπε ότι το αυτοκίνητό μου θα πρέπει να μείνει στο συνεργείο για τρεις ημέρες.
- γ) Δε χόρτασα με το φαγητό, μπορώ να φάω λίγο και από το δικό σου;
- δ) Κάλεσα στο πάρτι τις φίλες μου, αλλά όχι και τις δικές σου.
- ε) Θυμάμαι να σου είπα ότι θέλουμε να σας δούμε το συντομότερο δυνατό. Ελάτε, όποτε μπορείτε, από το σπίτι μας.

8 άσκηση

Σάρωσε για να θυμηθείς το οριστικό άρθρο.

9 άσκηση

Εντόπισε στις παρακάτω προτάσεις τους αδύνατους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας και το οριστικό άρθρο, και υπογράμμισέ τα με διαφορετικό χρώμα.

- α) Είδα τη μαμά της Νίκης, αλλά δεν πρόλαβα να της μιλήσω.
- β) Του είπα να με περιμένει μετά τη δουλειά, αλλά αρρώστησε ο πατέρας του και έπρεπε να τον μεταφέρουν στο νοσοκομείο.
- γ) Τα δώρα των παιδιών ήταν πάνω στο τραπέζι, αλλά δεν τους το είπα για να τους κάνω έκπληξη.
- δ) Τα ποδήλατα των παιδιών τα αφήσαμε στο χωριό για να τα έχουμε και το επόμενο Σαββατοκύριακο.
- ε) Δοκιμάσαμε παραδοσιακά φαγητά και τρελαθήκαμε με τις νέες γεύσεις. Δεν τις είχαμε συναντήσει πουθενά αλλού.
- στ) Της το είπα. Αλλά με προσπέρασε.

Άσκηση
10

Επίλεξε για κάθε ουσιαστικό έναν επιθετικό προσδιορισμό και φτιάξε τρεις φράσεις.

επίθετα - μετοχές

ριψοκίνδυνος, -η, -ο
 ανθρώπινος, -η, -ο
 ηφαιστειακός, -ή, -ό
 ελλειψοειδής, -ής, -ές
 επιστημονικός, -ή, -ό
 κωδικοποιημένος, -η, -ο
 ορυκτολογικός, -ή, -ό
 ηφαιστειογενής, -ής, -ές
 πυρακτωμένος, -η, -ο
 ετήσιος, -α, -ο

ουσιαστικά

σημείωμα
 συνδρομή
 περιοχή
 δύναμη
 δράση
 ταξίδι
 φαντασία
 πέτρωμα
 υλικό
 σχήμα

.....

.....

.....

Άσκηση
11

Σάρωσε εδώ για να δεις τη σημασία των λέξεων που ανήκουν στην οικογένεια της λέξης «ορυκτό».

Άσκηση
12

Συμπλήρωσε τα κενά με λέξεις από την οικογένεια της λέξης «ορυκτό».

- α) Οι γεωλόγοι γνωρίζουν τις φυσικές και χημικές ιδιότητες των
- β) Ο κλάδος της Γεωλογίας που ασχολείται με τη δημιουργία και τη σύσταση των ορυκτών λέγεται
- γ) Μετά τις πυρκαγιές στην περιοχή έγιναν έρευνες και μελέτες.
- δ) Ο ειδικός επιστήμονας,, αποφάνθηκε για τη σύσταση του υπεδάφους.

άσκηση
13

Σάρωσε για να δεις πώς σχηματίζεται ο αόριστος ορισμένων ανώμαλων ρημάτων.

άσκηση
14

Κύκλωσε τους αόριστους των ρημάτων που είναι γραμμένοι σωστά.

ήπιατε	κάθησα	έστειλα	ήπατε	έφυγε
έφυγα	πείρατε	πλείναμε	ήξερες	έδοσαν
έσυραν	πάχηνες	έγυρα	μεθήσαμε	μπήκαμε

άσκηση
15

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις βάζοντας τα ρήματα των παρενθέσεων στον Αόριστο.

- α) Χθες στο σπίτι της φίλης μου της Γιώτας. (μένω)
- β) Μου ένα πακέτο χωρίς όνομα αποστολέα. (στέλνω)
- γ) Δεν να πάμε για ψάρεμα αύριο το πρωί; (λέω)
- δ) Η Ελένη με τον Θόδωρο πρώτοι τον χορό στον γάμο τους. (σέρνω)
- ε) Ο Ορφέας νωρίς από το πάρτι και μαζί του και τον Φοίβο γιατί ήταν στον δρόμο του. (φεύγω) (παίρνω)
- στ) Οι καλεσμένοι από ένα ποτό για το καλωσόρισμα. (πίνω)

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να μετατρέπω προτάσεις από ευθύ σε πλάγιο λόγο και αντίστροφα.					
• Να διακρίνω τους αδύνατους τύπους της προσωπικής και της κτητικής αντωνυμίας.					
• Να ξεχωρίζω τους αδύναμους τύπους της προσωπικής αντωνυμίας και του οριστικού άρθρου.					
• Να γράφω σωστά τις καταλήξεις των ανώμαλων ρημάτων «μένω, στέλνω, βλέπω, λέω, μεθώ, σέρνω, φεύγω, πλένω, παίρνω, τρώω, βρίσκω, πίνω, έρχομαι» στον αόριστο.					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

2η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Δ. Επαναληπτική ενότητα

Άσκηση
1

Συμπλήρωσε τα κενά με τις κατάλληλες αναφορικές αντωνυμίες.

- α) Ήταν δύσκολος ο χρόνος πέρασε.
- β) Το αυτοκίνητο βρίσκεται μπροστά σας είναι το ακριβότερο της αντιπροσωπείας μας.
- γ) Έφαγα πολλές καραμέλες, νομίζω κι εσύ.
- δ) Στο καταφύγιο άγριων πτηνών είδα διάφορα πουλιά, τα φτερά ήταν πληγωμένα.
- ε) βιάζεται σκοντάφτει και θέλει τα πολλά χάνει και τα λίγα.
- στ) παιδιά δε μένουν κοντά μπορούν να πάρουν το λεωφορείο θα τα φέρει ακριβώς έξω από το μουσείο.

Άσκηση
2

Σάρωσε και βρες στις προτάσεις σε ποια λέξη αναφέρεται η αναφορική αντωνυμία «**ΠΟΥ**».

Άσκηση
3

Σάρωσε και επέλεξε τη σωστή απάντηση.

Άσκηση
4

Σάρωσε και συμπλήρωσε με «**Ό,ΤΙ**» ή «**ΌΤΙ**».

Άσκηση
5

Γράψε αν τα επιρρήματα στις περιόδους είναι προτασιακά (**Π**) ή συνδετικά (**Σ**).

Περίοδοι	Π	Σ
α) Δε γνωρίζω το θέμα. Επισήμως, δεν έχουν ανακοινώσει τίποτα.		
β) Τα επιχειρήματά του ήταν σαθρά. Εν κατακλείδι, πήραμε εμείς αποφάσεις.		
γ) Η απόσταση δεν είναι μεγάλη. Συνήθως, σε μιάμιση ώρα είμαστε εκεί.		
δ) Η αντίδρασή του δεν ήταν αναμενόμενη. Παραδόξως, έπραξε σωστά.		

Άσκηση
6

Επίλεξε τη σωστή απάντηση.

- Στην πρόταση «Δυστυχώς δε βρήκα πουθενά τριγύρω ανοιχτό μπακάλικο» υπάρχουν με τη σειρά τα επιρρήματα:
 - α) χρονικό, τοπικό, τροπικό
 - β) τροπικό, τοπικό, τοπικό
 - γ) τοπικό, τοπικό, χρονικό
- Στην πρόταση «Κανονικά δεν πρέπει να έρθεις αύριο στην εκδρομή μαζί μας, γιατί ολόγυρα θα έχει πεύκα και είσαι αλλεργικός» υπάρχουν με τη σειρά τα επιρρήματα:
 - α) τροπικό, τοπικό, τοπικό, χρονικό
 - β) τροπικό, χρονικό, τοπικό, τροπικό
 - γ) τροπικό, χρονικό, τροπικό, τοπικό

- Στην πρόταση «Έσπασε το φως του ποδηλάτου μου και πήρα τηλέφωνο τον αδελφό μου να έρθει να με βοηθήσει» οι λέξεις «μου» είναι:
 - α) αδύναμοι τύποι κτητικής αντωνυμίας
 - β) αδύναμοι τύποι προσωπικής αντωνυμίας
 - γ) αναφορική αντωνυμία
- Στην πρόταση «Είδα τη Δήμητρα αλλά δεν της μίλησα» η λέξη «της» είναι:
 - α) αδύναμος τύπος κτητικής αντωνυμίας
 - β) οριστικό άρθρο
 - γ) αδύναμος τύπος προσωπικής αντωνυμίας
- Στην περίοδο «Η μαμά του φίλου του τους κέρασε κέικ» οι λέξεις «του» με τη σειρά είναι:
 - α) αδύναμος τύπος κτητικής αντωνυμίας και οριστικό άρθρο
 - β) αδύναμος τύπος προσωπικής αντωνυμίας και αδύναμος τύπος κτητικής αντωνυμίας
 - γ) οριστικό άρθρο και αδύναμος τύπος κτητικής αντωνυμίας

Άσκηση
7

Μετάτρεψε το κείμενο σε διάλογο.

Η Μαρία υποστήριξε ότι τα μεγαλύτερα μυαλά του κόσμου έχουν πει πως η απόλαυση γιγαντώνεται όταν τη γεύεσαι σε μικρές μπουκιές. Η Ελένη αναρωτήθηκε τι να σημαίνει αυτή η δήλωση. Έτσι, η Μαρία τής εξήγησε ότι σημαντικοί άνθρωποι του πνεύματος έχουν δηλώσει πως είναι προτιμότερο να χασομερήσει κάποιος λίγο πάνω από ένα λαχταριστό πιάτο ή να αράξει χαλαρά σε ένα όμορφο περιβάλλον, απ' ό,τι να τηρεί ένα αυστηρό πρόγραμμα. Η Ελένη ρώτησε τη φίλη της αν θα μπορούσαν να αφευθούν μέσα στο γαλήνιο δάσος που ξεπρόβαλε μπροστά τους και η Μαρία τής απάντησε ότι δε θα έχαναν αυτή την ευκαιρία για κανέναν λόγο.

Καρλ Ονορέ, *Το ταξίδι είναι που μετράει*, Πατάκης, 2023 (διασκευή)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Άσκηση
8

Συμπλήρωσε τα κενά στις προτάσεις βάζοντας τα ρήματα των παρενθέσεων στον αόριστο.

- α) Χθες η Άννα κι εγώ (αναρωτιέμαι) πόσος καιρός μάς έχει μείνει μέχρι τις καλοκαιρινές διακοπές.
- β) Η Τασία (πλένω) το πουλόβερ με καυτό νερό και το χάλασε.
- γ) Μου (εγγυώμαι) ότι όλα θα πάνε καλά στο μέλλον.
- δ) Δεν (λέω) πως θα τους επισκεφθούμε κι εκείνοι (φεύγω).
- ε) Τα ζώα από το καταφύγιο υιοθετήθηκαν και (αγαπιέμαι) από οικογένειες με μικρά παιδιά.
- στ) Χθες στο μάθημα (αποσπώμαι) η προσοχή του.

9
 άσκηση

Γράψε για κάθε φράση ή πρόταση τη σημασία της.

α) Αδραξε την ευκαιρία.

.....

β) Αγωνιζόταν να αδραχτεί από τη ζωή.

.....

γ) Η τέχνη διεγείρει και αδράχνει ολόκληρο τον άνθρωπο.

.....

10
 άσκηση

Δώσε έναν ορισμό για το ρήμα «αδράχνω».

.....

11
 άσκηση

Αντιστοίχισε τις προτάσεις στην αριστερή στήλη με τις σημασίες τους στη δεξιά στήλη.

Το υποβρύχιο βύθισε την εχθρική κανονιοφόρο.	■	■	Βουτάω.
Ο Κώστας βύθισε το βλέμμα του στον ορίζοντα.	■	■	Ατενίζω.
Το χωριό μετά το ατύχημα βυθίστηκε στο πένθος.	■	■	Μπαίνω κάπου να μη φαίνομαι.
Η Μαρία βύθισε το κεφάλι της κάτω από το νερό.	■	■	Απορροφιέμαι.
Η γιαγιά βυθίστηκε στις σκέψεις της.	■	■	Βύθισε.
Ο ήλιος βυθίστηκε στη θάλασσα.	■	■	Περιέρχομαι σε αρνητική κατάσταση.

12
 άσκηση

Γράψε δικές σου προτάσεις στις οποίες το ρήμα «βυθίζω – βυθίζομαι» θα έχει τη σημασία «περιέρχομαι σε αρνητική κατάσταση» και «απορροφιέμαι».

α)

β)

3η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΠΕΤΕΙΟΙ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ

A. 28η Οκτωβρίου 1940

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Να κάνεις μετατροπές από την ενεργητική στην παθητική σύνταξη και αντίστροφα, σε προτάσεις με μονόπρωτα ρήματα.
- Να αναγνωρίζεις το ποιητικό αίτιο.
- Να εμπλουτίζεις το λεξιλόγιό σου με τις λέξεις «φασκιάς», «σπάργανα», «απόκρυψη».
- Να γράφεις σωστά τις παράγωγες λέξεις του ρήματος «αποκρύπτω».

Άσκηση
1

Γράψε **Ε** αν τα ρήματα των προτάσεων είναι ενεργητικής διάθεσης και **Π** αν είναι παθητικής διάθεσης.

α) Ο Σταύρος βίδωσε το καπάκι στο βάζο.	
β) Τα παιδιά ζωγράρισαν έναν χαμογελαστό ήλιο.	
γ) Τα βιβλία τοποθετήθηκαν ξανά στα ράφια.	
δ) Τα φρούτα καθαρίστηκαν και κόπηκαν σε κύβους.	
ε) Ο γλύπτης σκάλισε το μάρμαρο.	
στ) Η επιγραφή σκαλίστηκε στο μάρμαρο.	

Άσκηση
2

Για καθένα από τα παρακάτω ρήματα ενεργητικής διάθεσης, γράψε το αντίστοιχο της παθητικής διάθεσης, όπως στο παράδειγμα, διατηρώντας το ίδιο πρόσωπο και τον ίδιο αριθμό.

Ενεργητική	Παθητική
γράφουν	γράφονται
πλένω	
βάφει	
δροσίζουμε	
κρύβετε	
αγαπάμε	

3
 άσκηση

Για καθένα από τα παρακάτω ρήματα παθητικής διάθεσης, γράψε το αντίστοιχο της ενεργητικής διάθεσης, όπως στο παράδειγμα, διατηρώντας το ίδιο πρόσωπο και τον ίδιο αριθμό.

Ενεργητική	Παθητική
λούζεις	λούζεσαι
	ακούγεστε
	καλλιεργούμαι
	μορφώνονται
	θερμαίνεται

4
 άσκηση

Υπογράμμισε στις παρακάτω προτάσεις από ποιον έγινε η κάθε εργασία, όπως στο παράδειγμα.

- α) Τα φυτά ποτίστηκαν από την Ελένη.
- β) Τα δέντρα κλαδεύτηκαν από τον Σωτήρη.
- γ) Τα πεσμένα φύλλα μαζεύτηκαν από την Αγγελική.
- δ) Οι βολβοί φυτεύτηκαν από τη Νόρα.
- ε) Τα αυλάκια σκάφτηκαν από τον Θόδωρο.

Οι φράσεις που υπογράμμισες και δείχνουν από ποιον έγινε η πράξη που περιγράφει το ρήμα της παθητικής διάθεσης ονομάζονται **ποιητικό αίτιο**. Το ποιητικό αίτιο σχηματίζεται με την πρόθεση **από + αιτιατική**.

Πώς μετατρέπω την ενεργητική σύνταξη σε παθητική

Ενεργητική σύνταξη	Παθητική σύνταξη
Τα <u>χελιδόνια</u> έχτισαν μια φωλιά κάτω από το μπαλκόνι μας.	Μια φωλιά χτίστηκε κάτω από το μπαλκόνι μας <u>από τα χελιδόνια</u> .

Άσκηση
5

Παρατήρησε το προηγούμενο πλαίσιο και συμπλήρωσε τα κενά.

Όταν μετατρέπω την ενεργητική σύνταξη σε παθητική

- Το **ρήμα** της ενεργητικής διάθεσης μετατρέπεται σε ρήμα
- Το **αντικείμενο** του ενεργητικού ρήματος μετατρέπεται σε
του
- Το **υποκείμενο** του ενεργητικού ρήματος μετατρέπεται σε

Άσκηση
6

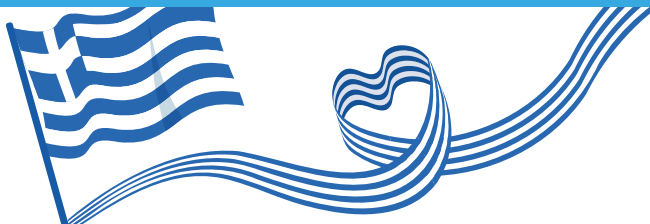
Μετάτρεψε την ενεργητική σύνταξη των παρακάτω προτάσεων σε παθητική και υπογράμμισε το ποιητικό αίτιο.

Ενεργητική σύνταξη	Παθητική σύνταξη
α) Η βροχή πότισε το λιβάδι.	
β) Ο ήλιος φώτισε τον ουρανό.	
γ) Ο οικοδόμος έχτισε το σπίτι.	
δ) Η αγάπη ζεσταίνει τις καρδιές μας.	

Άσκηση
7

Μετάτρεψε την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και αντίστροφα.

Ενεργητική σύνταξη	Παθητική σύνταξη
α) Η Μαρία έπλυνε τα ρούχα.	
β)	Το τραπέζι ετοιμάστηκε από τα παιδιά μας.
γ) Ο φούρναρης ζυμώνει τα ψωμιά.	
δ)	Η αίθουσα στολίστηκε από την ομάδα μας.

Άσκηση
8

Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο σου βρήκες τη λέξη «**φασκιά**». Βάλε ✓ στην κατάληξη που θα επέλεγες για να σχηματίσεις το αντίστοιχο ρήμα.

-ίζω		-αίνω		-ιώνω		-εύω	
------	--	-------	--	-------	--	------	--

Άσκηση
9

Μπορείς να βρεις τη συνώνυμη λέξη με τη λέξη «**φασκιές**»; Βάλε ✓ στο σωστό κουτάκι.

σπάργανα		φέσια		εσώρουχα	
----------	--	-------	--	----------	--

Άσκηση
10

Αντιστοίχισε τις προτάσεις της αριστερής στήλης με τη σημασία τους στη δεξιά στήλη.

Τον γνωρίζω από τα γεννοφάσκια του.	■	■	Σε πολύ πρώιμο στάδιο.
Η επιχείρησή μας βρίσκεται ακόμη στα σπάργανα.	■	■	Τυλιγμένος με επιδέσμους.
Εμφανίστηκε, μετά το ατύχημα, φασκιωμένος και με πατερίτσες.	■	■	Από τη βρεφική ηλικία.

Άσκηση
11

Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο σου, βρήκες επίσης και τη λέξη «**απόκρυψη**». Βάλε ✓ στο ρήμα από το οποίο προέρχεται.

αποκρίνομαι		αποκρύπτω		αποκαλύπτω		αποκρατικοποιώ	
-------------	--	-----------	--	------------	--	----------------	--

Άσκηση
12

Συμπλήρωσε τα κενά με τις λέξεις «**απόκρυψη**» και «**αποκάλυψη**».

Όταν έγινε η της απάτης, κατηγορήθηκαν όλοι για
..... στοιχείων και πληροφοριών.

Άσκηση
13

Συμπλήρωσε τα γράμματα που λείπουν και τόνισε όπου χρειάζεται.

- αποκρ _____ πτω
- κρυψ _____ να
- απόκρ _____ ψη
- αποκρ _____ ππογράφ _____ ση
- απόκρ _____ φος
- κρ _____ πτη
- κρ _____ φακούω
- κρ _____ ψίνους
- κρυ _____ ένος

Άσκηση
14

Σάρωσε για να βρεις τη σωστή ορθογραφία των λέξεων.

Σε ποιον βαθμό έμαθα:

	1	2	3	4	5
• Να μετατρέπω την ενεργητική σύνταξη σε παθητική και αντίστροφα.					
• Να εντοπίζω το ποιητικό αίτιο.					
• Να εμπλουτίζω το λεξιλόγιό μου με τις λέξεις «φασκιές», «σπάργανα», «απόκρυψη».					
• Να γράφω σωστά τις παράγωγες λέξεις του ρήματος «αποκρύπτω».					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

© www.shutterstock.com

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Για τα απρόσωπα ρήματα και την απρόσωπη σύνταξη.
- Να επεξεργάζεσαι τις λέξεις «οδόφραγμα» και «στασίδι».
- Να γράφεις σωστά τις συγγενικές λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια με τη λέξη «οδός».

Απρόσωπα ρήματα

Έχουν μόνο γ' πρόσωπο ενικού και υποκείμενό τους δεν είναι κάποιο πρόσωπο, ζώο, πράγμα κ.λπ. (ονοματική φράση) αλλά μια ολόκληρη πρόταση:

πρέπει → [να στολίσουμε την αίθουσα για την καλοκαιρινή γιορτή]

πρόκειται → [να αγοράσω ένα καινούργιο αυτοκίνητο]

Μερικά προσωπικά ρήματα χρησιμοποιούνται ως απρόσωπα όταν δηλώνουν καιρικά ή φυσικά φαινόμενα. Στην περίπτωση αυτή δεν έχουν υποκείμενο:

νυχτώνει, χαράζει, φέγγει, χιονίζει, βρέχει, χειμωνιάζει, βροντάει, φυσάει.

Άσκηση
1

Υπογράμμισε τα απρόσωπα ρήματα στις παρακάτω προτάσεις.

- Με την οικογένειά μου πρόκειται να ταξιδέψουμε στην Ουγγαρία.
- Πρέπει να έρθεις κάποια φορά μαζί μας στη θάλασσα.
- Αξίζει να αφιερώσεις λίγο περισσότερο χρόνο στην έρευνά σου.
- Κάποιες φορές συμβαίνει να ξεχνάμε τους κανόνες της τάξης.
- Χρειάζεται να δείχνεις μεγάλη προσοχή όταν διασχίζεις έναν δρόμο.

Άσκηση
2

Υπογράμμισε τις απρόσωπες εκφράσεις στις παρακάτω προτάσεις.

- α) Ο σύλλογος εθελοντών ανακοίνωσε ότι υπάρχει ανάγκη να συγκεντρωθούν τρόφιμα για τους σεισμοπαθείς.
- β) Είναι απαραίτητο να πλένουμε τα χέρια μας πριν από το φαγητό.
- γ) Καλό είναι να ξεκινάς λίγο νωρίτερα, για να μην αγχώνεσαι ότι δε θα προλάβεις το λεωφορείο.
- δ) Δεν είναι ευγενικό να με διακόπτεις πριν ολοκληρώσω τη σκέψη μου.
- ε) Παιδιά, ελάτε! Είναι ώρα να φύγουμε.
- στ) Είναι καιρός να βρούμε από κοινού μια λύση στο θέμα μας.
- ζ) Δεν υπάρχει λόγος να ανησυχείς.

Άσκηση
3

Κύκλωσε τα υποκείμενα των υπογραμμισμένων απρόσωπων ρημάτων και εκφράσεων.

- α) Χρειάζεται να βοηθήσουμε όλοι στο σβήσιμο της φωτιάς.
- β) Είναι δύσκολο να κάνει κανείς τέτοιο ρεκόρ.
- γ) Πρέπει να επιστρέψω πριν νυχτώσει.
- δ) Πρόκειται να φύγουμε για διακοπές σε λίγες μέρες.
- ε) Δε συμβαίνει συχνά να συναντά κανείς τέτοια αφοσίωση.
- στ) Είναι άδικο να κάνω μόνος μου όλη τη δουλειά.
- ζ) Υπάρχει λόγος που σου ζητάω αυτή τη χάρη.
- η) Ακούγεται ότι θα πάμε εκδρομή.
- θ) Είναι σημαντικό να ακούω από σένα τόσο καλά λόγια.
- ι) Είναι προφανές ότι δεν αρέσουν σε όλους μας τα ίδια πράγματα.

4
 άσκηση

Βάλε ✓ σε όσες προτάσεις έχουν **απρόσωπο ρήμα** ή **απρόσωπη έκφραση**.

α) Βρέχει το πρόσωπό του, να δροσιστεί από τη ζέστη.	
β) Βρέχει πολύ αυτές τις μέρες του Νοεμβρίου.	
γ) Πρέπει να ενημερώσεις τους γονείς σου για το περιστατικό.	
δ) Είναι ώρα για ύπνο.	
ε) Είναι όμορφο και ευγενικό παιδί.	
στ) Ακούγεται μια ωραία μουσική από εκείνο το σπίτι.	
ζ) Ακούγεται ότι θα έχουμε εκλογές τον Οκτώβριο.	
η) Χιονίζει στα ορεινά μέρη.	
θ) Έξω βροντάει και φυσά, αλλά μέσα στο σπίτι είναι ζεστά.	
ι) Έλα, φύσα τα κεράκια της τούρτας σου.	
ια) Αξίζει να δεις αυτή την ταινία.	
ιβ) Αξίζει πολλά λεφτά αυτό το παιχνίδι.	
ιγ) Κάνει κρύο, βάλε ζακέτα.	
ιδ) Η μαμά κάνει ένα κρύο ρόφημα, για να κεράσει τη γιαγιά.	

5
 άσκηση

Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο σου, βρήκες τη λέξη «**στασίδι**». Από ποιες λέξεις προέρχεται; Κύκλωσε τη σωστή απάντηση.

- α) σταυρός, σταυρώνω
- β) στέμμα, στεφανώνω
- γ) στάση, στέκομαι

© www.shutterstock.com

Άσκηση
6

Φτιάξε σύνθετες λέξεις, συγγενικές με τη λέξη «στασίδι», χρησιμοποιώντας προθέσεις από το πλαίσιο, όπως στο παράδειγμα.

αντί ανά κατά επί παρά από διά

αντίσταση, αντιστέκομαι,

.....

.....

.....

Άσκηση
7

Σάρωσε για να βρεις την οικογένεια της λέξης «στάση».

Άσκηση
8

Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο σου, βρήκες τη λέξη «οδόφραγμα». Χώρισέ τη στα δύο συνθετικά της.

α' συνθετικό

β' συνθετικό

.....

.....

Άσκηση
9

Διάγραψε όσες λέξεις δεν είναι συγγενικές με τη λέξη «φράγμα».

φρίκη φραγμός φράση διάφραγμα φροντίδα αφράτο
φραγή περίφραξη φράχτης αφρός ξέφραγος
άφραγκος φρόνιμος

Άσκηση
10

Διάγραψε όλες λέξεις δεν είναι συγγενικές με τη λέξη «οδός».

οδοιπόρος μέθοδος κάθοδος
 κάτοικος κωμωδία πάροδος
 έφοδος οδοντόκρεμα
 ενδοεπικοινωνία οδόστρωμα
 κώδικας ωδική άνοδος

© www.alphafreepress.gr

Άσκηση
11

Συμπλήρωσε τα κενά των λέξεων και τόνισε όπου χρειάζεται.

- ____ σοδος
- οδ ____ πόρος
- εφ ____ διο
- δ ____ όδια
- οδε ____ ω
- μεθόδ ____ ση
- μεθοδ ____ κός
- σ ____ νοδός
- συνοδ ____ τικό
- ασ ____ ν ____ δευτο
- οδ ____ καθαρ ____ στής
- ____ δόφραγμα

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να διακρίνω τα απρόσωπα ρήματα και την απρόσωπη σύνταξη.					
• Να εμπλουτίσω το λεξιλόγιό μου με τις λέξεις «στασίδι» και «οδόφραγμα», και τις συγγενικές τους.					
• Να γράφω σωστά τις λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια με τη λέξη «οδός».					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

3η ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΠΕΤΕΙΟΙ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ

Γ. Χριστούγεννα

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Τα αριθμητικά.
- Να φτιάχνεις σύνθετες λέξεις με το ρήμα «ορμώ».
- Την ορθογραφία των αριθμητικών.

Άσκηση
1

Σάρωσε για να θυμηθείς τα αριθμητικά.

Άσκηση
2

Υπογράμμισε τα αριθμητικά που θα βρεις στους παρακάτω στίχους.

Απ' τες εννιά

Δώδεκα και μισή. Γρήγορα πέρασεν η ώρα,
απ' τες εννιά που άναψα τη λάμπα
και κάθησα εδώ. Καθόμουν δίχως να διαβάζω,
και χωρίς να μιλώ. Με ποιόνα να μιλήσω,
κατάμονος μέσα στο σπίτι αυτό.

Κ. Π. Καβάφης

Μικρό ατελείωτο ποίημα

Αλλά το δύο δεν υπήρξε ποτέ ένας αριθμός,
γιατί είναι μια αγωνία και η σκιά της.

Φ. Γ. Λόρκα

Κουτσή κιθάρα

Να 'χαμε λέει έναν σουγιά κι ένα διπλό καρβέλι,
να 'χαμε και δυο στάλες μέλι να γλύκαινε η καρδιά.

Λ. Παπαδόπουλος

Άσκηση
3

Σάρωσε για να θυμηθείς τα απόλυτα αριθμητικά.

4 άσκηση

Σάρωσε για να θυμηθείς τα τακτικά αριθμητικά.

5 άσκηση

Σάρωσε για να θυμηθείς τα πολλαπλασιαστικά αριθμητικά.

6 άσκηση

Σάρωσε για να θυμηθείς τα αναλογικά αριθμητικά.

7 άσκηση

Σάρωσε για να θυμηθείς τα περιληπτικά αριθμητικά.

Τα αριθμητικά, με μια ματιά

Τα αριθμητικά φανερώνουν αριθμούς. Χωρίζονται σε πέντε κατηγορίες, ανάλογα με το τι δηλώνουν.

1. **Απόλυτα** (δηλώνουν ποσότητα), π.χ. *τρία*.
2. **Τακτικά** (δηλώνουν σειρά), π.χ. *τρίτος*.
3. **Πολλαπλασιαστικά** (δηλώνουν από πόσα μέρη αποτελείται κάτι), π.χ. *τριπλός*.
4. **Αναλογικά** (δηλώνουν πόσες φορές μεγαλύτερο είναι από κάτι άλλο), π.χ. *τριπλάσιος*.
5. **Περιληπτικά** (δηλώνουν μονάδες που αποτελούν ένα σύνολο), π.χ. *τριάδα*.

Τα αριθμητικά μπορεί να είναι **επίθετα** ή **ουσιαστικά**.

8 άσκηση

Υπογράμμισε τα αριθμητικά και γράψε το καθένα στην αντίστοιχη κατηγορία.

[...] το διπλό λίκνισμα του μεγάλου δρόμου
που μας άφηνε θαματοουργά στη θάλασσα [...]

Γιώργος Σεφέρης

Στον τόπο μου είχα ένα λουλούδι:

μιλούσε πάντα πρώτο [...]

Αντουάν ντε Σεντ-Εξιπερί

Ένα το χελιδόκι κι η άνοιξη ακριβή
Για να γυρίσει ο ήλιος θέλει δουλειά πολλή.
Θέλει νεκροί χιλιάδες να 'ναι στους τροχούς [...]

Οδυσσέας Ελύτης

Τριπλό και τ' όνομά σου, στη σκέψη εσύ μόνη,
Χαρά, Χάρμα, Χαρμοσύνη!
Κωστής Παλαμάς

Απόλυτα

.....
.....

Πολλαπλασιαστικά

.....
.....

[...] παρατηρεί τον κόσμο
σε διπλάσια απόσταση από πριν.
Γιάννης Ρίτσος

Τακτικά

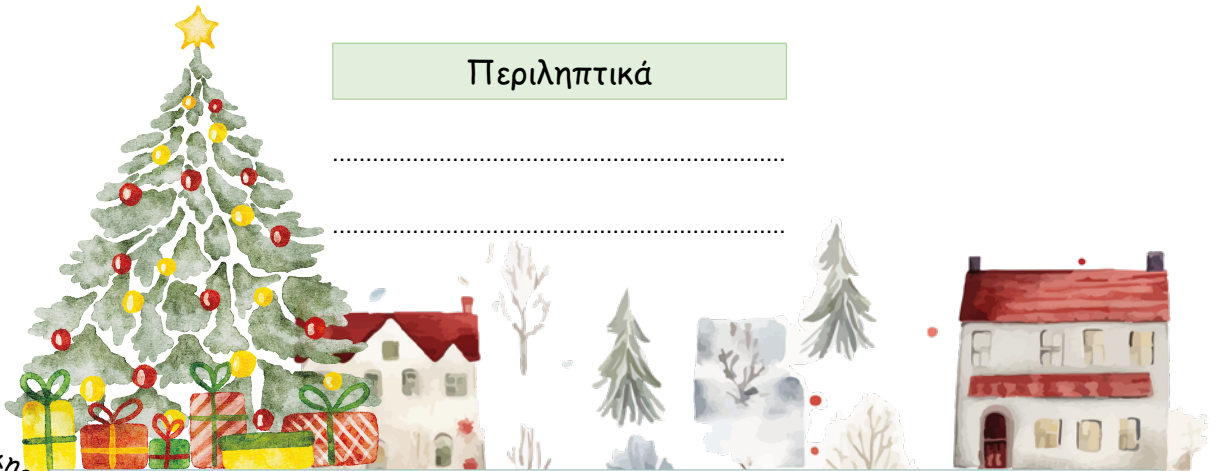
.....
.....

Αναλογικά

.....
.....

Περιληπτικά

.....
.....

Άσκηση
9

Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο σου, βρήκες τη λέξη «εφόρμηση». Γράψε τα δύο συνθετικά της.

α' συνθετικό

.....

β' συνθετικό

.....

Άσκηση
10

Γράψε τρεις παράγωγες λέξεις από το ρήμα «ορμώ».

Άσκηση
11

Συμπλήρωσε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με τις λέξεις του πλαισίου.

ορμή ορμητικά ορμώντας ορμώμενος εξόρμηση
παρορμητικά εφορμώ αφορμή

- α) Το φύλλο παρασύρθηκε από τα νερά του ποταμού.
 β) Βγήκε έξω με, χτυπώντας πίσω του την πόρτα.
 γ) Τα παιδιά αντιδρούν πολλές φορές
 δ) Η δεν άργησε να δοθεί κι έτσι ξεκίνησε ο τσακωμός.
 ε) Το σχολείο μας οργάνωσε μια για την επόμενη βδομάδα.
 στ) Από πού οδηγήθηκες σε αυτό το συμπέρασμα;
 ζ) Οι γείτονες με αυταπάρνηση μέσα στο φλεγόμενο σπίτι, έσωσαν τα δύο παιδιά.
 η) Κάθε φορά που μυρίζω τη σπανακόπιτα της γιαγιάς, στην κουζίνα και δίνω πραγματική μάχη με τα ξαδέλφια μου για το ποιος θα φάει τις γωνίες της πίτας.

- Τα απόλυτα αριθμητικά μέχρι το **είκοσι** γράφονται ως μία λέξη: *δεκαέξι, δεκαεφτά*. Από το **είκοσι ένα** και πάνω γράφονται ως ξεχωριστές λέξεις: *σαράντα οκτώ, τέσσερις χιλιάδες πεντακόσια ενενήντα εννέα*.
- Τα τακτικά αριθμητικά από το **δέκατος τρίτος** και μετά γράφονται ως ξεχωριστές λέξεις: *δέκατος τρίτος, εικοστός πέμπτος*.

- Γράφονται με δύο **-vv-** το **εννέα/εννιά** και όσα αριθμητικά παράγονται από αυτό και περιέχουν ολόκληρη τη λέξη **εννέα/εννιά** (*εννιακόσιοι, εννιαπλάσιος, αλλά ενενήντα, ένατος, ενενηκοστός*).
- Τα σύνθετα αριθμητικά που έχουν δεύτερο συνθετικό τη λέξη **μισός** γράφονται στη λήγουσα με **-ι**. Δεν ακολουθούν τον κανόνα και γράφονται με **-η** όσα έχουν πρώτο συνθετικό το αρσενικό **ένας** και το θηλυκό **μία**: *ενάμισι ευρώ, δυόμισι κιλά, τεσσερισήμισι ώρες, επτάμισι τόνοι, αλλά μιάμιση ώρα, ενάμισης τόνος*.

Άσκηση
12

Γράψε με λέξεις τους αριθμούς.

- α) Πέρασε χρόνος από τότε που συναντηθήκαμε τελευταία φορά. (1 $\frac{1}{2}$)
- β) Αναλογούν στον καθένα μας κομμάτια πίτσα. (2 $\frac{1}{2}$)
- γ) Η γιορτή των Χριστουγέννων διήρκησε ώρα (1 $\frac{1}{2}$).
- δ) Η ταινία αρχίζει στις το βράδυ. (9 $\frac{1}{2}$)

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να διακρίνω τα αριθμητικά.					
• Να φτιάχνω σύνθετες λέξεις με το ρήμα «ορμώ».					
• Να γράφω σωστά τα αριθμητικά.					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

3η ΕΝΟΤΗΤΑ
ΕΠΕΤΕΙΟΙ ΚΑΙ ΓΙΟΡΤΕΣ

Δ. Επαναληπτική ενότητα

ασκηση
1

Υπογράμμισε στις παρακάτω προτάσεις το ποιητικό αίτιο.

- α) Όλα τα λαχανικά του περιβολιού φαγώθηκαν από τους λαγούς.
- β) Οι τοίχοι του σχολείου ζωγραφίστηκαν από τους μαθητές.
- γ) Από τους γονείς μας διδαχτήκαμε τους καλούς τρόπους.
- δ) Από τα χεράκια σου ζυμώθηκε αυτό το υπέροχο ψωμί;
- ε) Το σύνθημα για την έναρξη της συναυλίας δόθηκε από τον μάεστρο.

ασκηση
2

Ξαναγράψε τις παραπάνω προτάσεις μετατρέποντας την παθητική σύνταξη σε ενεργητική.

.....

.....

.....

.....

.....

ασκηση
3

Συμπλήρωσε τις προτάσεις με απρόσωπα ρήματα ή απρόσωπες εκφράσεις.

- α) ότι θα πάμε εκδρομή στο Ναύπλιο.
- β) να επισκεφτούμε τον οδοντίατρο αύριο.
- γ) να κόβετε τα λουλούδια του πάρκου.
- δ) να μοιραζόμαστε τα πράγματά μας.
- ε) να πλένουμε τα χέρια πριν από το φαγητό.
- στ) να κοροϊδεύεις τους άλλους.

4
 άσκηση

Βάλε ✓ στις προτάσεις που έχουν **απρόσωπο ρήμα** ή **απρόσωπες εκφράσεις**.

α) Χιόνισε ψηλά στον Όλυμπο.	
β) Χόρευαν σαν τρελές οι χιονονιφάδες στον αέρα.	
γ) Κάπνιζαν οι καμινάδες στα τζάκια του χωριού.	
δ) Κάνει κρύο και παγωνιά αυτές τις μέρες.	
ε) Ξημέρωσε στο χιονισμένο, κατάλευκο τοπίο.	
στ) Μια ηρεμία απλώθηκε μαζί με το λευκό σεντόνι του χιονιού.	
ζ) Αξίζει να ζεις στο ορεινό μας μέρος, και μόνο γι' αυτές τις στιγμές.	
η) Τον τόπο μου δεν τον αλλάζω με κανέναν άλλον!	

5
 άσκηση

Γράψε στον σωστό τύπο τα αριθμητικά που αντιστοιχούν στους αριθμούς των παρενθέσεων.

Εδώ και (54) χρόνια που κατοικώ σε τούτο τον πλανήτη με έχουν ενοχλήσει (3) μονάχα φορές. Την (1) φορά, πριν από (22) χρόνια, (1) μπάμπουρας που ο Θεός ξέρει από πού ξετρύπτωσε. Σκορπούσε τρομαχτικό θόρυβο κι έκανα (4) λάθη σε μία πρόσθεση. Τη (2) φορά, πριν από (11) χρόνια, οι ρευματισμοί μου. Μου λείπει η γυμναστική. Δεν έχω χρόνο για χάσιμο. Εγώ είμαι σοβαρός άνθρωπος. Την (3) φορά να τώρα. Έλεγα λοιπόν (501.000.000).

Αντουάν ντε Σεντ-Εξιπερί, *Ο Μικρός Πρίγκιπας*

6
ασκηση

Συμπλήρωσε τα κενά των παρακάτω προτάσεων, επιλέγοντας τη σωστή λέξη από το πλαίσιο.

κατάσταση εφόδιο ξέφραγο απόσταση περίφραξη
φραγή συνοδοιπόρος αποκρυπτογράφηση αφορμή στασιδί

- α) Η του μηνύματος μας παίδεψε αρκετό καιρό.
- β) Αποφάσισε να πάρει την στα χέρια του.
- γ) Είμαι τυχερός που σε έχω μου στη ζωή, είτε ο παππούς στη γιαγιά μου.
- δ) Ενεργοποίησα τη των κλήσεων γιατί με είχαν ενοχλήσει τα επίμονα τηλεφωνήματά του.
- ε) Τι το πέρασες εδώ, αμπέλι;
- στ) Η γνώση μιας ξένης γλώσσας αποτελεί για το μέλλον σου.
- ζ) Έπιασε ένα και παρακολούθησε ήσυχα τη λειτουργία.
- η) Θέλω να με βοηθήσεις στην του περιβολιού μου.
- θ) Τον παρατηρούσε από αλλά δεν τολμούσε να τον πλησιάσει.
- ι) Έψαχνε να βρει μια για να πάει στο σπίτι της, αλλά δεν έβρισκε.

7
ασκηση

Σάρωσε για να βρεις τη σωστή ορθογραφία των αριθμητικών.

4η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

A. Ναυπηγική, μία αρχαία ελληνική τέχνη

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Τους συνδέσμους.
- Να διακρίνεις τα ρήματα σε μεταβατικά και αμετάβατα, καθώς και σε μονόπτωτα και δίπτωτα.
- Να διακρίνεις το άμεσο και το έμμεσο αντικείμενο.
- Να επεξεργάζεσαι τις λέξεις «ναυπηγώ» και «χνάρια».
- Να γράφεις σωστά τις καταλήξεις των επιθέτων.

Άσκηση
1

Σάρωσε για να θυμηθείς τους συνδέσμους.

Άσκηση
2

Υπογράμμισε τους συνδέσμους που υπάρχουν στις παρακάτω προτάσεις, από τον *Μικρό Πρίγκιπα* του Αντουάν ντε Σεντ-Εξιπερί.

«Όταν βρίσκεις ένα διαμάντι που δεν ανήκει σε κανέναν, είναι δικό σου... όταν ανακαλύπτεις ένα νησί που δεν ανήκει σε κανέναν, είναι δικό σου. Όταν βρίσκεις μια ιδέα πριν από οποιονδήποτε άλλον, βγάζεις δίπλωμα ευρεσιτεχνίας: είναι δική σου. Έτσι με εμένα: Είμαι κάτοχος των αστεριών, γιατί κανείς άλλος πριν από εμένα δε σκέφτηκε ποτέ να του ανήκουν».

«Έπρεπε να κρίνω με πράξεις και όχι με λόγια».

«Όλοι οι μεγάλοι ήταν κάποτε παιδιά, αλλά μόνο λίγοι από αυτούς το θυμούνται».

«Όταν θα κοιτάζεις τον ουρανό τη νύχτα, κι αφού θα ζω σ' ένα απ' αυτά και θα γελώ σ' ένα απ' αυτά, για σένα τότε θα 'ναι σαν να γελούν όλα τα αστέρια».

«Αν καταφέρεις να κρίνεις τον εαυτό σου σωστά, τότε είσαι πράγματι ένας σοφός άνθρωπος».

- Τα ενεργητικά ρήματα που **πείρουν αντικείμενο** λέγονται **μεταβατικά**, επειδή η ενέργειά τους **μεταβαίνει** σε ένα πρόσωπο, ζώο ή πράγμα.
- Υπάρχουν και ενεργητικά ρήματα που **δεν πείρουν αντικείμενο**, γιατί η ενέργειά τους **δε μεταβαίνει** σε κάποιο πρόσωπο, ζώο ή πράγμα. Αυτά τα λέμε **αμετάβατα**.

άσκηση

3

Γράψε **A** αν τα υπογραμμισμένα ρήματα είναι αμετάβατα και **M** αν είναι μεταβατικά.

α) Το καράβι μας αρμένιζε στην αγκαλιά της θάλασσας.

β) Πριν ο ήλιος ανατείλει, θα έχουμε φτάσει στη στεριά.

γ) Καπετάνιε, ρίξε την άγκυρα! Φτάσαμε στο νησί μου!

δ) Θα αγκαλιάσω τη μανούλα μου που έχει μήνες να με δει.

άσκηση

4

Σάρωσε για να βρεις τα αμετάβατα ρήματα.

Μερικά μεταβατικά ρήματα πείρουν **δύο αντικείμενα**.

Αυτά λέγονται **δίπτωτα** ρήματα.

Τα δύο αντικείμενά τους τα ονομάζουμε **άμεσο** (σε αιτιατική πτώση) και

έμμεσο αντικείμενο (σε γενική/αιτιατική πτώση ή με προθετική φράση).

5
 άσκηση

Υπογράμμισε όσα ρήματα είναι δίπτωτα.

- α) Έδωσα ένα φιλί στην αδελφούλα μου, που γιόρταζε.
- β) Ο Γιώργος έφαγε ένα υπέροχο γεύμα.
- γ) Η Αγγελική χτένισε τα μαλλιά της προσεκτικά.
- δ) Μου αρέσει το παστίσιο.
- ε) Φέρε μου το βιβλίο.

6
 άσκηση

Γράψε τα αντικείμενα των ρημάτων.

Προτάσεις	Άμεσο	Έμμεσο
α) Αγόρασε στη Νόρα ένα φόρεμα.		
β) Μου ετοίμασες το φαγητό μου;		
γ) Του ζήτησε λίγη βοήθεια.		
δ) Είπα του Νίκου ένα μυστικό.		
ε) Δώσε μας τη συμβουλή σου.		

7
 άσκηση

Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο σου, συνάντησες τη λέξη «**ναυπήγηση**». Συμπλήρωσε τις καταλήξεις των παρακάτω λέξεων ώστε να σχηματίσεις τις παράγωγες λέξεις.

- ο/η ναυπ είναι επάγγελμα
- η ναυπ τέχνη
- η ναυπ του πλοίου
- το ναυπ του νησιού
- εγώ ναυπ καΐκια

8
 άσκηση

Διάγραψε όλες λέξεις δεν είναι συγγενικές με τη λέξη «ναυπηγώ».

ναύτης καντηλανάφτης ναυμαχία ναύαρχος ναυπηγός
 αυθαίρετος ανάβω ανάπαυση νεύμα ναυτικός
 ναύσταθμος ναυσιπλοΐα νεύρα ναύλα διάυλος

9
 άσκηση

Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο σου συνάντησες τη λέξη «χνάρια». Διάγραψε όλες λέξεις δεν είναι συγγενικές.

χνάρια ίχνη χνώτα ιχνηλάτης ισχνός ιχνογράφημα
 αχνάρια χαλινάρια ανίχνευση εξιχνίαση αχινός
 ανεξιχνίαστος ανιχνευτικός ιχνόσφαιρα

10
 άσκηση

Αντιστοίχισε τις προτάσεις στην αριστερή στήλη με τη σημασία τους στη δεξιά στήλη.

Ακολούθησε τα χνάρια στο χώμα
 και βρήκε τη φωλιά του λαγού.

Έχει κάποιον ως πρότυπο,
 τον μιμείται, ακολουθεί
 το παράδειγμά του.

Ο Σταμάτης βαδίζει στα χνάρια
 του μεγαλύτερου αδερφού του.

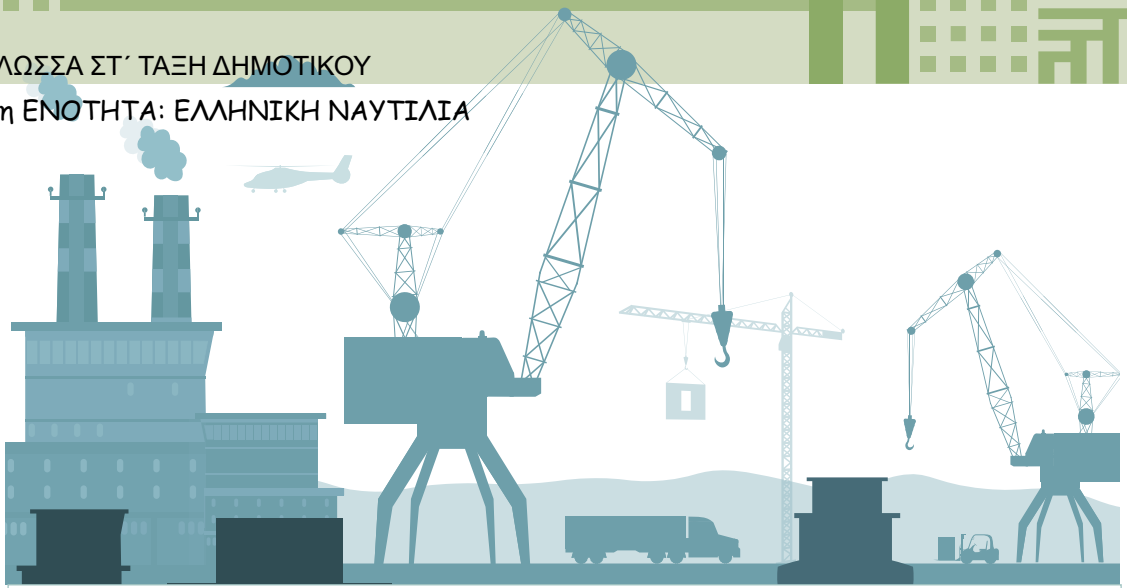
Αποτυπώματα που αφήνει
 το πέλμα του ανθρώπου
 ή των ζώων πάνω στο έδαφος.

11
 άσκηση

Σάρωσε για να δεις την ορθογραφία των καταλήξεων των επιθέτων.

Άσκηση
12

Συμπλήρωσε τις καταλήξεις των επιθέτων και τόνισε όπου χρειάζεται.

- α) Φόρεσα τα ωρ _____ α μου ρούχα, τα γιορτ _____ νά, για να έρθω στο αποχαιρετιστήρ _____ ο πάρτι του σχολείου.
- β) Έμαθα ένα καλό νέο για σένα. Είναι αληθ _____ νό;
- γ) Το σπιτάκι ήταν κρ _____ ο, άδ _____ ο και έρ _____ μο τον χειμώνα, ζεστό, φωτ _____ νό και γεμάτο ζωή το καλοκαίρι.
- δ) Να γράψετε τα παρακάτω επίθετα στον πληθυντ _____ κό αριθμό, στο θηλ _____ κό γένος.
- ε) Θαυμάσαμε τα περιφ _____ μα αγάλματα, τους διάσ _____ μους πίνακες με τα γή _____ να χρώματα, τα ψηφιδ _____ τά και τα άλλα εκθέματα του μουσείου.

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Τους συνδέσμους.					
• Να διακρίνω τα ρήματα σε μεταβατικά και αμετάβατα.					
• Να διακρίνω τα ρήματα σε μονόπτωτα και δίπτωτα.					
• Να διακρίνω το άμεσο και το έμμεσο αντικείμενο των ρημάτων.					
• Να χρησιμοποιώ τις λέξεις «ναυπηγική» και «χνάρια».					
• Να γράφω σωστά τις καταλήξεις των επιθέτων.					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

4η ΕΝΟΤΗΤΑ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

Β. Καράβια, καΐκια, βάρκες

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Τις δευτερεύουσες εξαρτημένες προτάσεις, βουλητικές και τελικές.
- Να εμπλουτίζεις το λεξιλόγιό σου με συγγενικές λέξεις των ρημάτων «πλέω» και «έρχομαι».

Άσκηση
1

Σάρωσε για να θυμηθείς τις βουλητικές προτάσεις.

Άσκηση
2

Συνέχισε τις προτάσεις, ώστε να σχηματιστούν δευτερεύουσες εξαρτημένες βουλητικές προτάσεις.

- α) Θέλω πολύ να
- β) Έχω σκοπό
- γ) Τους ευχήθηκαν
- δ) Είναι ανάγκη
- ε) Σας παρακαλώ, μπορείτε
- στ) Απαγορεύεται
- ζ) Αυτό που λες είναι αδύνατο

Άσκηση
3

Συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις.

- α) να σου χαρίσω αυτό το βιβλίο.
 β) να γίνω αστροναύτης.
 γ) να ρίχνετε τις χάρτινες συσκευασίες στην ανακύκλωση.

Άσκηση
4

Σάρωσε για να θυμηθείς τις τελικές προτάσεις.

Άσκηση
5

Υπογράμμισε τις τελικές προτάσεις στο παρακάτω κείμενο.

«Παιδιά, ελάτε να βγάλουμε μια φωτογραφία», φώναξε η Νεφέλη. «Γιώργο, στάσου πιο κοντά στην Άννα, να μην κρύβεται πίσω σου η επιγραφή του μουσείου. Χαμογελάστε, παρακαλώ! Τέλεια! Θα τη βάλω σε μια ωραία κορνίζα, να τη βλέπω και να θυμάμαι αυτή την εκδρομή μας». «Νεφέλη», είπε ο Γιώργος, «καλύτερα βιάσου να ξεκινήσουμε αντί να βγάζεις φωτογραφίες. Σε λίγο νυχτώνει. Θα ειδοποιήσω τους γονείς μας, να μην ανησυχούν».

«Οχ! Ξέχασα το σακιδιό μου μέσα στο μουσείο», ακούστηκε τότε η Άννα. «Περιμένετε, πάω να το πάρω».

«Τρέχα γρήγορα να προλάβεις, γιατί κλείνει σε πέντε λεπτά», της είπε η Νεφέλη. «Στο μεταξύ, εμείς θα φορτώσουμε τα πράγματα στο αυτοκίνητο, να είμαστε έτοιμοι για αναχώρηση».

Άσκηση
6

Συνέχισε τις προτάσεις, ώστε να σχηματιστούν δευτερεύουσες εξαρτημένες τελικές προτάσεις.

- α) Ο Αλέξης βιαζόταν
 β) Η Κατερίνα έτρεξε
 γ) Τα παιδιά ξεκίνησαν
 δ) Έλα μαζί μου
 ε) Σβήσε το φως
 στ) Σου έφερα λίγη πίτα

Γράψε **Β** για κάθε υπογραμμισμένη πρόταση αν είναι βουλευτική και **Τ** αν είναι τελική.

α) Θέλω <u>να έρθω μαζί σου στη θάλασσα</u> , βαρέθηκα μέσα στους τέσσερις τοίχους.	
β) Απόστολε, σήκω <u>να καθίσει ο παππούς</u> , είπε η μαμά.	
γ) Δεν πρέπει <u>να πιστεύεις αυτά τα παραμύθια</u> , μεγάλωσες πια.	
δ) Πήρα τηλέφωνο στον σταθμό <u>να ρωτήσω για την άφιξη του τρένου</u> .	
ε) Τρέξαμε <u>να τον προλάβουμε</u> , αλλά δυστυχώς είχε ήδη φύγει με το τρένο.	
στ) Η αλεπού πήδηξε <u>να φτάσει τα σταφύλια</u> , αλλά δεν τα κατάφερε.	
ζ) Φοβάμαι <u>να σου πω την αλήθεια</u> , αλλά δεν έχω άλλη επιλογή.	
η) Είναι ανάγκη <u>να επικοινωνήσετε μαζί μου</u> το συντομότερο, έγραφε το σημείωμα που βρήκε κολλημένο στην πόρτα τους.	
θ) Πέρανα <u>να με πάρεις από το σπίτι</u> κατά τις οκτώ.	
ι) Τα παιδιά πήγαν <u>να κρυφτούν</u> πίσω από τις γλάστρες, όμως ο Λουκάς πρόλαβε και τους είδε.	

Άσκηση
8

Συμπλήρωσε τα κενά στις παρακάτω προτάσεις και μάθε για τις τελικές και τις βουλευτικές προτάσεις.

Οι βουλευτικές και οι τελικές προτάσεις ξεκινούν με το μόριο

και βρίσκονται πάντα σε έγκλιση.

Ξεχωρίζουμε τις βουλευτικές από τις τελικές, γιατί στις

δεν μπορούμε να αντικαταστήσουμε το «να» με το «για να».

9
Άσκηση

Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο σου συνάντησες τη λέξη «καταπλέουν». Χώρισέ τη στα δύο συνθετικά της.

α' συνθετικό

β' συνθετικό

10
Άσκηση

Διάγραψε όσες λέξεις δεν είναι συγγενικές με το ρήμα «πλέω».

πλεύση πλέξιμο πλένω πλεύμενο ανάπλαση
επιπλέω πλεόνασμα επιπλέον ποταμόπλοιο
πλοιοκτήτης καταπλέω απόπλους σύμπλευση

11
Άσκηση

Αντιστοίχισε τις προτάσεις της αριστερής στήλης με τη σημασία τους στη δεξιά στήλη.

Δοκίμασα τα παπούτσια του αδελφού μου
και τα πόδια μου πλέουν σ' αυτά.

Από τότε που απέκτησα το αδελφάκι μου,
πλέω σε πελάγη ευτυχίας.

Πλέαμε στα ανοιχτά κατά τη διάρκεια
της θαλασσοταραχής.

Πλέει στα πλούτη και στη χλιδή.

Ύστερα από ταξίδι δέκα ωρών
καταπλεύσαμε στον Πειραιά.

Το πλοίο θα αποπλεύσει αύριο το πρωί.

■ ■ Είμαι πολύ ευχαριστημένος,
ευτυχής.

■ ■ Μου είναι υπερβολικά μεγάλα.

■ ■ Διαθέτω κάτι σε αφθονία,
σε μεγάλη ποσότητα.

■ ■ Κινούμαι, ταξιδεύω
με πλωτό μέσο.

■ ■ Αναχωρώ, απομακρύνομαι
από το λιμάνι.

■ ■ Το πλοίο φτάνει σε λιμάνι.

Άσκηση
12

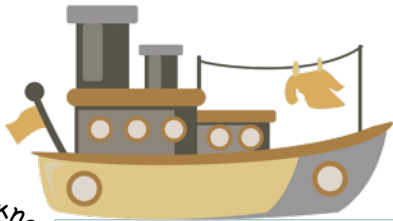
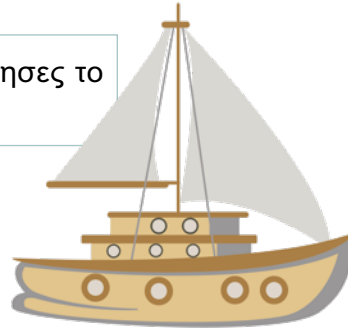
Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο σου συνάντησες το ρήμα «**ανέλθει**».

α) Γράψε το α΄ πρόσωπο του ενεστώτα.

.....

β) Γράψε το αντώνυμο στο α΄ πρόσωπο του ενεστώτα.

.....

Άσκηση
13

Συμπλήρωσε τα κενά των παρακάτω προτάσεων με τα ρήματα «**ανέρχομαι**» και «**κατέρχομαι**», στον σωστό τύπο.

α) Στις προσεχείς εκλογές θα τέσσερα κόμματα.

β) Η στάθμη των νερών του ποταμού έχει επικίνδυνα και υπάρχει κίνδυνος πλημμύρας.

Άσκηση
14

Σάρωσε για να βρεις την οικογένεια λέξεων του ρήματος «**έρχομαι**».

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να διακρίνω τις βουλευτικές και τις τελικές προτάσεις.					
• Να εμπλουτίζω το λεξιλόγιό μου με τις συγγενικές λέξεις των ρημάτων «πλέω» και «έρχομαι».					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

4η ΕΝΟΤΗΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

Γ. Θαλάσσια ρύπανση και αντιρρυπαντικά πλοία

Σε αυτή την ενότητα θα μάθεις:

- Περισσότερες πληροφορίες για τις αναφορικές προτάσεις.
- Περισσότερες πληροφορίες για τις μετοχές.
- Να συνθέτεις λέξεις και να βρίσκεις τις συγγενικές τους.
- Να γράφεις σωστά τις καταλήξεις των μετοχών.

Αναφορικές προτάσεις

Οι **αναφορικές προτάσεις** είναι εξαρτημένες προτάσεις που αναφέρονται σε μία λέξη ή φράση κάποιας άλλης πρότασης. Οι προτάσεις αυτές εισάγονται με τις **αναφορικές αντωνυμίες*** ή το άκλιτο **που**.

Πολλές φορές η αναφορική αντωνυμία πρέπει να βρίσκεται μέσα σε προθετική φράση:

Ο Νίκος διάβαζε ένα βιβλίο. Στο βιβλίο πρωταγωνιστούσε ο Θησέας.

Ο Νίκος διάβαζε ένα βιβλίο **[στο οποίο]** πρωταγωνιστούσε Θησέας.

προθετική φράση

* **αναφορικές αντωνυμίες:** όποιος, -α, -ο, όσος, -η, -ο, ό,τι (οτιδήποτε)
ο οποίος, η οποία, το οποίο

Άσκηση
1

Ένωσε τις κύριες προτάσεις ώστε να σχηματιστεί μια εξαρτημένη δευτερεύουσα αναφορική πρόταση, όπως στο παράδειγμα.

Γνώρισα ένα παιδί. Το παιδί μένει στην ίδια γειτονιά με σένα.

Γνώρισα ένα παιδί που μένει στην ίδια γειτονιά με σένα.

α) Η Κατερίνα διαβάζει ένα βιβλίο. Το βιβλίο μιλάει για τα αρχαία πλοία.

.....

β) Αγοράσαμε ένα καινούργιο παιχνίδι. Το παιχνίδι το θέλαμε πολύ.

.....

γ) Ήρθαν οι φίλοι μας. Τους φίλους μας τους περιμέναμε.

.....

Άσκηση
2

Υπογράμμισε τις αναφορικές προτάσεις.

α) Μερικές φορές λες ό,τι σου κατέβει.

β) Μπορείς να κόψεις από τον κήπο μου όσα λουλούδια θέλεις.

γ) Είδα μια κοπέλα που μου θύμισε την Αγγελική.

δ) Γνώρισα τους ανθρώπους στους οποίους ανήκει το κτήμα.

ε) Ό,τι χρειαστείς, ζήτα το από την κυρία Θάλεια.

στ) Διάβασα όση ώρα περίμενα στον σταθμό.

ζ) Ό,τι μου πεις, θα μένει μεταξύ μας.

η) Ο λόγος για τον οποίο διαφωνούμε είναι ασήμαντος.

Άσκηση
3

Σάρωσε για να θυμηθείς τις ενεργητικές και τις παθητικές μετοχές.

Θυμάμαι επίσης ότι οι μετοχές:

- ✓ Φτιάχνονται από ρήματα και έχουν κατάληξη **-μένος, -μένη, -μένο** (η κλιτή μετοχή) και **-οντας/-ώντας** (η άκλιτη μετοχή).
- ✓ Η κλιτή μετοχή κλίνεται όπως τα επίθετα σε **-ος, -η, -ο** και λειτουργεί όπως τα επίθετα (δηλαδή συνοδεύει ουσιαστικά και τα προσδιορίζει).
- ✓ Η άκλιτη μετοχή λειτουργεί ως επίρρημα (μας δίνει μια πληροφορία για τον τρόπο και τον χρόνο που γίνεται η ενέργεια του ρήματος).

Άσκηση
4

Συμπλήρωσε τα κενά των προτάσεων, σχηματίζοντας την κατάλληλη μετοχή των ρημάτων που είναι σε παρένθεση.

- α) Έφτασε (κολυμπώ) μέχρι την ακτή.
- β) Ένωθε (κουράζομαι) και (ταλαιπωρούμαι) από όλα αυτά που του είχαν συμβεί.
- γ) Είμαι (διψώ) και (πεινώ) και ανυπομονώ να φτάσω στο σπίτι μου.
- δ) Ο σκύλος μου με υποδέχτηκε (γαβγίζω) και (κουνώ) την ουρά του.
- ε) Θα σε φιλήσω, μπαμπάκα μου, κι ας μην είσαι (ξυρίζομαι).
- στ) (βγαίνω) από το δωμάτιο, να θυμηθείς να κλείσεις το φως, σε παρακαλώ.
- ζ) Γιατί είσαι (λυπάμαι); Συμβαίνει κάτι;
- η) Είμαστε πολύ (χαίρομαι) που θα πάμε εκδρομή μαζί με το γειτονικό σχολείο.

5
Άσκηση

Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο σου συνάντησες τη λέξη «δεξαμενόπλοιο». Χώρισε τη λέξη στα δύο συνθετικά της.

α' συνθετικό

β' συνθετικό

.....

.....

6
Άσκηση

Γράψε τρεις λέξεις που να έχουν β' συνθετικό τη λέξη «πλοίο».

.....

7
Άσκηση

Συνδύασε λέξεις από τα δύο σύννεφα και φτιάξε σύνθετες λέξεις.

κρουαζιέρα
διά
επί
κατά
διάστημα
ναυς

πλοίο
πλοία
πλέω

.....
.....
.....
.....
.....

Άσκηση
8

Στο κείμενο που διάβασες στο βιβλίο σου συνάντησες στη λέξη «αντιρρυπαντική». Διάγραψε όσες από τις παρακάτω λέξεις δεν είναι συγγενικές της.

αντιρυτιδική απορρίμματα ρύπος ροπή ρυπαρός
χρίπη ρύπανση απορρυπαντικό απορρέει
απορία απορρίπτω ρυπαίνω ρημάζω

Άσκηση
9

Κύκλωσε τα αντώνυμα της λέξης «ρυπαρός».

βρόμικος καθαρός ακάθαρτος μολυσματικός παστρικός
ολοκάθαρτος αποστειρωμένος βρομερός λερός
μολυσμένος αμόλυντος βρομιάρης

Όταν γράφω μετοχές, θυμάμαι ότι:

- ✓ Η κατάληξη της κλιτής μετοχής γράφεται:
 - με **ωμέγα** όταν η μετοχή είναι παροξύτονη
(π.χ. δηλωμένος, πληγωμένος)
 - και με **όμικρον** όταν η μετοχή είναι προπαροξύτονη
(π.χ. εργαζόμενος, αυξανόμενος)
 - Εξαιρούνται μερικά ρήματα της Β' συζυγίας που σχηματίζουν προπαροξύτονη κλιτή μετοχή σε **-όμενος**
(π.χ. τιμώμενος)
- ✓ Η κατάληξη της άκλιτης μετοχής γράφεται:
 - με **ωμέγα** όταν τονίζεται
(π.χ. γελώντας, ζητώντας, μιλώντας)
 - και με **όμικρον** όταν δεν τονίζεται
(π.χ. τρέχοντας, πίνοντας, τρώγοντας, λύνοντας)

Άσκηση
10

Συμπλήρωσε τις καταλήξεις της άκλιτης μετοχής και βάλε τόνους όπου χρειάζεται.

- χτυπ _____
- κλαίγ _____
- ζητ _____
- χορεύ _____
- τραγουδ _____
- πίν _____

Άσκηση
11

Συμπλήρωσε τις καταλήξεις της κλιτής μετοχής και βάλε τόνους.

- τελει.....
- σβησ.....
- συμφιλι.....
- πονε.....
- αυξαν.....
- ρα.....
- βα.....
- γιν.....
- χτυπη.....
- φαιν.....

Σε ποιον βαθμό έμαθα:	1	2	3	4	5
• Να εντοπίζω τις αναφορικές προτάσεις.					
• Να διακρίνω τις μετοχές.					
• Να συνθέτω λέξεις και να βρίσκω τις συγγενικές τους.					
• Να γράφω σωστά τις καταλήξεις των μετοχών.					

1 = καθόλου 2 = πολύ λίγο 3 = μέτρια 4 = πολύ 5 = πάρα πολύ

4η ΕΝΟΤΗΤΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

Δ. Επαναληπτική ενότητα

Άσκηση
1

Γράψε **B** αν η υπογραμμισμένη φράση είναι βουλητική και **T** αν είναι τελική.

α) Μια στάλα ήλιο θέλει η μέρα και λίγα όνειρα <u>να πάμε παρακάτω</u> . Γιάννης Ρίτσος	
β) Θέλω <u>να χτίσω ένα σπιτάκι</u> στη μοναξιά και στη σιωπή. Κωστής Παλαμάς	
γ) Στην άκρη του καλοκαιριού θα 'ρθω <u>να σ' ανταμώσω</u> το πέλαγο, τα κύματα στα πόδια σου <u>ν' απλώσω</u> . Μίκης Θεοδωράκης	
δ) Αν θέλεις <u>να λέγεις άνθρωπος</u> , δε θα πάψεις ούτε στιγμή ν' αγωνίζεσαι για την αλήθεια και το δίκαιο. Τάσος Λειβαδίτης	

Άσκηση
2

Γράψε **A** για τα αμετάβατα και **M** για τα μεταβατικά ρήματα που είναι υπογραμμισμένα.

α) Έ <u>κρυψε</u> το μπαούλο με τον θησαυρό σε ένα ξερονήσι.	
β) <u>Νυστάζει</u> τόσο πολύ και είναι φανερά κουρασμένη.	
γ) Κάθε πρωί <u>στρώνω</u> το κρεβάτι μου.	
δ) <u>Πιες</u> το γάλα σου γρήγορα για να φύγουμε.	
ε) <u>Γύρισε</u> ο Δημήτρης κατενθουσιασμένος από τις διακοπές του.	
στ) <u>Κρυώνω</u> πολύ σήμερα, μάλλον έχω κρυολογήσει.	
ζ) <u>Απολαμβάνω</u> την ανάγνωση ενός καλού μυθιστορήματος.	

Άσκηση
3

Γράψε **A** αν το υπογραμμισμένο αντικείμενο είναι άμεσο και **E** αν είναι έμμεσο.

α) Η Μαρία χτένισε <u>την κούκλα</u> της.	
β) <u>Μου</u> δίνεις ένα μολύβι, σε παρακαλώ;	
γ) Θα σου χαρίσω <u>το καπέλο</u> μου.	
δ) <u>Σας</u> ετοίμασα μια όμορφη έκπληξη.	

Άσκηση
4

Συμπλήρωσε τις προτάσεις με την κατάλληλη αντωνυμία, ώστε να σχηματιστούν αναφορικές προτάσεις.

- α) Μπορείς να μου ζητήσεις θέλεις για τα γενέθλιά σου.
- β) Σου επιστρέφω το βιβλίο μου δάνεισες.
- γ) Μας σύστησε την κοπέλα με πρόκειται να παντρευτεί.
- δ) Παρακολούθησα το έργο για μου μίλησε με ενθουσιασμό η Καίτη.
- ε) Η γιαγιά μάς επέτρεψε να πάρουμε καραμέλες θέλαμε από το σακουλάκι.

Δρυοπίδα, Κύθνος

Άσκηση
5

Να σχηματίσεις τις κλιτές μετοχές των ρημάτων.

τιμώ

.....

δηλώνω

.....

εργάζομαι

.....

κρυώνω

.....

βάφω

.....

κρύβω

.....

Άσκηση
6

Να σχηματίσεις τις άκλιτες μετοχές των ρημάτων.

χτυπώ

.....

φεύγω

.....

παίζω

.....

ακουμπώ

.....

βλέπω

.....

γελώ

.....

μιλώ

.....

τρέμω

.....

7
 άσκηση

Σάρωσε για να βρεις τη σωστή ορθογραφία των μετοχών.

8
 άσκηση

Υπογράμμισε τα συνώνυμα της λέξης «**ρύπος**».

τρύπα ακαθαρσία θόρυβος βρομιά καθαριότητα ρωγμή

9
 άσκηση

Υπογράμμισε τις συνώνυμες της λέξης «**πλοιοκτήτης**».

καπετάνιος караβοκύρης ναυπηγός
 εφοπλιστής πλοίαρχος ναύτης

10
 άσκηση

Υπογράμμισε τις συγγενικές της λέξης «**χνάρια**».

χαλινάρια άχνη ίχνη πάχνη
 ιχνηλασία εξιχνίαση αχινοί χνώτα

11
 άσκηση

Ένωσε τις προτάσεις της αριστερής στήλης με εκείνες της δεξιάς στήλης ώστε να βγάλουν ολοκληρωμένο νόημα.

Θαυμάζει πολύ τον πατέρα του	■	■	και πλέει σε πελάγη ευτυχίας.
Έμαθε τα καλά νέα	■	■	και σβήστηκαν τα χνάρια μας στο μονοπάτι.
Έριξε χιόνι	■	■	και βαδίζει στα χνάρια του.
Κατάλαβε ότι δε θα πετύχαινε τον στόχο του	■	■	και ξεκαρδίστηκε στα γέλια γιατί έπλεαν τα πόδια της.
Δοκίμασε τα τακούνια της μαμάς	■	■	και τώρα πλέει στα χρέη η επιχείρησή του.
Έκανε κακή διαχείριση των οικονομικών του	■	■	και έκανε αλλαγή πλεύσης.

ΚΟΛΟΦΩΝΑΣ

